

**Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen
vesien- ja ilmansuojeluyhdistys r.y.**

Runeberginkatu 17, 06100 PORVOO

**Föreningen vatten- och luftvård
för Östra Nyland och Borgå å r.f.**

Runebergsgatan 17, 06100 BORGÅ

Jokitalkkari-hanke 2012-2016

väliraportti vuodelta 2015

***Sampo Vainio
Juha Niemi
Mikael Henriksson***

***Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry.
2016***

Raportin valokuvat: Jokitalkkarit ellei toisin mainita. Kiitokset kaikille, jotka antoivat valokuviaan käyttöön. Kansikuvan on ottanut Timo Muhonen, jota lämmöllä muistamme.

ESIPUHE

Jokitalkkari -hankkeella on jo neljä menestyksestä vuotta takanaan ja toiminnan myötä on osoittautunut, että lohikalat voivat menestyä näissä itäisen Uudenmaan ja eteläisen Päijät-Hämeen vesistöissä. Mätijyvinä tai poikasina istutetut lohikalat ovat monin paikoin kasvaneet jo sukukypsiksi ja tähän mennessä niiden on todettu lisääntyneen luonnossa ainakin 25 eri koskessa tai purossa. Myös alueella esiintyvät pienet alkuperäiset taimenkannat ovat elpymässä. Hankealueeseen kuuluvat vesistöt ovat Sipoonjoki, Mustijoki-Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Ilolanjoki, Koskenkylänjoki, Loviisanjoki ja Taasianjoki.

Jokitalkkarihankkeen myötä monet paikalliset asukkaat ja toimijat ovat kiinnostuneet omista virtavesistään. He ovat motivoituneita toimimaan vesistöjen ja kalakantojen hyväksi ja yhteistyö hankkeen kanssa on johtanut todellisiin käytännön toimiin. Kouluyhteistyön avulla tietoa kestävästä kalastuksesta ja kalavesien hoidosta on saatu vietyä lapsille ja nuorille. Hankkeen mediahuomion ja onnistuneen toimintamallin myötä Jokitalkkari -konseptia on viety sovellettavaksi eri puolille Suomea ja hankemalli on herättänyt mielenkiintoa myös kansainvälisissä yhteyksissä. Jokitalkkarien toiminta tuottaa jatkuvasti uutta tutkimustietoa virtavesien kalakannoista ja yleisilasta, mikä auttaa esim. viranomaistoimintaa ja edistää virtavesien tilan parantamista yleisesti.

Jokitalkkarihanketta on jäljellä enää kuluva vuosi 2016. Hankkeen hyvästä onnistumisesta huolimatta virtavesien ja kalakantojen tila ei sentään vielä ole hyvällä ja kestäväällä tolalla. Työtä kalakantojen ja virtavesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja kalastusmahdollisuuksien edistämiseksi tulee jatkaa edelleen. Hankkeelle haetaan jatkoa vuosiksi 2017-2018. Tuona aikana mm. alkuun saatetutusta taimenen luontaisesta lisääntymisestä tehdään pysyvää. Kalastuslaki uudistui vuoden 2016 alussa ja virtavesien kalastussääntöihin tuli suuria muutoksia. Muutosten läpivienti on usean vuoden urakka ja tässä työssä Jokitalkkareiden alue- ja asiantuntemus on tarpeen säilyttää käytettävissä.

Kiitos jokitalkkarihankkeen toiminnan mahdollistamisesta ja onnistumisesta kuuluu niille lähes 30 taholle yhteiskunnan eri osa-alueilta, jotka ovat sitoutuneet hankkeen rahoittamiseen. Hanketta rahoittavat Askolan kunta, Iitin kunta, Kärkölan kunta, Lahden kaupunki, Lapinjärven kunta, Loviisan kaupunki, Myrskylän kunta, Mäntsälän kunta, Pornaisten kunta, Porvoon kaupunki, Pukkilan kunta, Sipoon kunta, Lahti Aqua Oy, Nastolan vesihuoltolaitos, Orimattilan Vesi Oy, Porvoon vesi, Itäisen Uudenmaan kalastusalue, Lapinjärven kalastusalue, Mäntsälän-Pornaisten kalastusalue, Porvoonjoen kalastusalue, Porvoon-Sipoon kalastusalue, Borealis Oy, Fortum Oy, Mäntsälän Sähkö Oy, Neste Oyj, Porvoon Energia Oy sekä ELY-keskusten kalatalousryhmät Uudellamaalla ja Hämeessä.

Sampo Vainio

Juha Niemi

Mikael Henriksson

Sisällys

1.	Jokitalkkarihanke 2012-2016	5
1.1.	Hankkeen tarkoitus ja taustaa	5
1.2.	Hankkeen toimialue	6
1.3.	Hankkeen rahoitus	6
1.4.	Hankkeen kesto ja työntekijät	6
1.5.	Monipuolista tiedotusta	6
2.	Jokitalkkarihankkeen toimintaa vuonna 2015	8
2.1.	Lohikalojen mätijyvä- ja poikasistutukset	8
2.1.1.	Taimenen mätijyväistutukset kevättalvella 2015	8
2.1.2.	Myöhäisessä mätierässä kuolevuutta, mutta selviytyneillä hyvä kasvu	8
2.1.3.	Ruskuaispussipoikasten istuttaminen	9
2.2.	Kalataloudellinen kunnostaminen	10
2.3.	Koekalastukset	11
2.4.	Kalateiden hoito ja seuranta	12
3.	Jokikohtainen tarkastelu vuonna 2015	13
3.1.	Sipoonjoki	13
3.1.1.	Sipoonjoen taimenkanta edelleen pieni, mutta lisääntyminen säännöllistä	13
3.1.2.	Byabäckenillä kunnostettiin kutusoraikkoja	15
3.1.3.	Taimenkantaa ei vielä latvavesissä	15
3.2.	Mustijoki	16
3.2.1.	Mustijoen alajuoksulla taimenen luonnontuotantoa	16
3.2.2.	Taimenen alkuperäiskanta edelleen voimissaan	17
3.2.3.	Grindängsbäckeniin soraistuksia	17
3.2.4.	Mustajoki ja Saarenjoki uusia istutusalueita	18
3.2.5.	Mustijoki-työryhmä perustettiin	18
3.3.	Gammelbackanpuro	19
3.3.1.	Monen tahon yhteishanke	19
3.3.2.	Koneellista kunnostusta ja talkoita	19
3.3.3.	Taimenistutukset onnistuneita	22
3.3.4.	Jatkotoimenpiteet Gammelbackanpurolla	23
3.4.	Porvoonjoki	24
3.4.1.	Yhteistyöryhmä koolle päättämään Strömsbergin kalatien korjaamisesta	24
3.4.2.	Porvoonjoen sivujoissa ja -puroissa kunnostettiin kutupaikkoja	20
3.5.	Ilolanjoki	30
3.5.1.	Kankurinmäen kalatie valmistui ELY-keskuksen toimesta	30
3.5.2.	Taimenen luonnonlisääntymistä kahdessa kohteessa	30
3.5.3.	Vadbäckenin tilanne säilynyt hyvänä	31
3.6.	Koskenkylänjoki	32
3.6.1.	Taimen lisääntyi useissa koskissa	32
3.6.2.	Villikkalanjärven joista Köylinjoessa luonnontaimenia	33
3.6.3.	Kuuskosken kalatiessä seurantatutkimus	34
3.6.4.	Lähdeojalla kunnostettiin	35
3.7.	Loviisanjoki	36
3.7.1.	Loviisanjoen yläjuoksulla syntyi luonnontaimenia	36
3.8.	Taasianjoki	37
3.8.1.	Taasianjoessa ei kalakuolemia enää kesällä 2015	37
3.8.2.	Istutuksia ja kunnostuksia sivupuroissa jatkettiin	38
4.	Kalastuksen valvontaa ja neuvontatyötä	40
5.	Uusi kalastuslaki ja -asetus voimaan vuoden 2016 alussa	41
6.	Jokitalkkarihankkeelle haetaan jatkoa vuosiksi 2017-2018	43
7.	Yhteenveto vuodesta 2015	44
8.	Kirjallisuutta	46
	Liite 1. Lehtiartikkeleita ja uutisia vuodelta 2015	50
	Liite 2. Strömsberg-kokous. Muistio	57

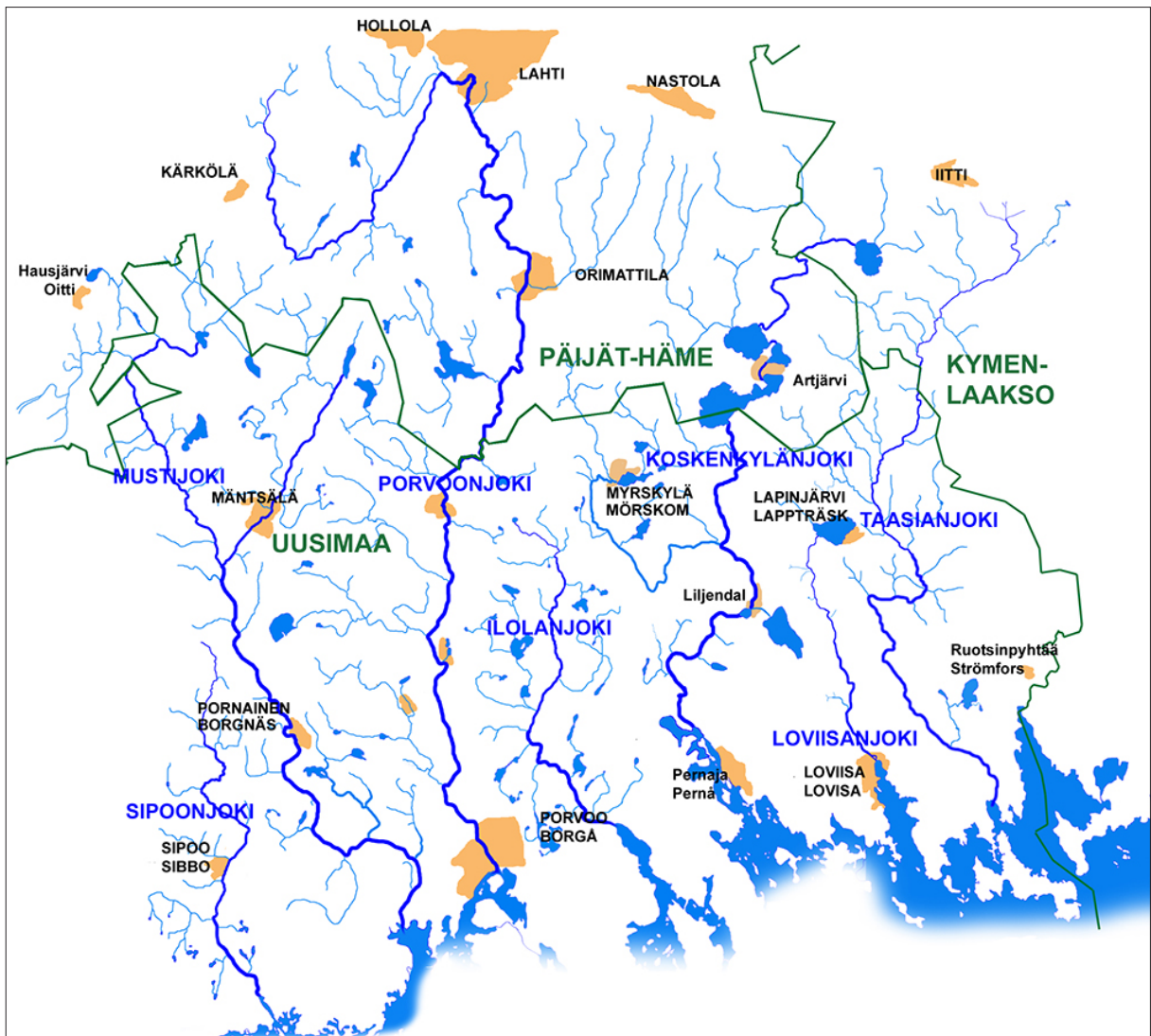

1. Jokitalkkarihanke 2012-2016

1.1 Hankkeen tarkoitus ja taustaa

Jokitalkkarihankkeen keskeisenä tarkoituksena on palauttaa luontaisesti lisääntyvät lohikalakannat hankealueen jokiin. Samalla edistetään muidenkin alueella esiintyvien, virtavesistä riippuvaisten vaelluskalakantojen sekä rapukantojen kehittymistä. Pitkällä tähtäimellä hankkeen tavoite on kalastusmahdollisuuksien ja saaliiden paraneminen. Virtavesien kunnostamisen ja arvonnousun myötä ne tarjoavat runsaasti virkistyskäyttömahdollisuuksia ja luontoelämyksiä muillekin kuin kalastajille. Monilla meri ja järvet ovat kauempana, mutta virtavesiä löytyy aivan omasta lähiympäristöstä.

Kuva 1. Jokitalkkarihankkeeseen kuuluvat seitsemän jokea laskevat Suomenlahteen itäisellä Uudellamaalla. Suurempien jokien latvavedet sijaitsevat Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson maakunnissa. Hankealueeseen kuuluvat kaikki virtavedet sivujoet ja -purot mukaanlukien.

Hankkeen taustana on jo pitkään tehty työ hankealueen jokien hyväksi. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys on toteuttanut toimialueellaan useita virtavesien kalatalouden kehittämishankkeita, kuten Porvoonjoki Eläväksi -hanke 1999-2001, Kalataloudellinen Jokikunnostushanke 2002-2006 ja Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle-hanke 2007-2011. Yhdistyksen hankkeissa kalavedenhoitotyötä on tehty yhteistyössä paikallisten asukkaiden, eri viranomaisten ja muiden toimijoiden, kuten kalastusalueiden kanssa.

1.2 Hankkeen toimialue

Jokitalkkari-hankealue kattaa seitsemän Salpausselän harjun suunnalta itäisen Uudenmaan halki Suomenlahteen laskevaa vesistöä, jotka ovat Sipoonjoki, Mustijoki-Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Ilolanjoki, Koskenkylänjoki, Loviisanjoki ja Taasianjoki. Porvoonjoen ja Mustijoen vesistöjen ylempät osat sijaitsevat Päijät-Hämeen maakunnassa. Koskenkylänjoen ja Taasianjoen vesistöjen latvavesiä on Päijät-Hämeessä ja Kymenlaaksossa. Hankkeen toiminta-alueita ovat kaikki edellä mainitut joet merialueelta latvavesiin sivujokiin ja sivupuroineen.

1.3 Hankkeen rahoitus

Jokitalkkari-hankkeen vuosibudjetti on noin 130 000 euroa. Hanketta rahoittavat monet julkiset tahot, liikelaitokset, kalastusalueet sekä yksityiset yritykset. Hankkeen rahoittavat Askolan kunta, Iitin kunta, Kärkölän kunta, Lahden kaupunki, Lapinjärven kunta, Loviisan kaupunki, Myrskylän kunta, Mäntsälän kunta, Pornaisten kunta, Porvoon kaupunki, Pukilan kunta, Sipoon kunta, Lahti Aqua Oy, Nastolan vesihuoltolaitos, Orimattilan Vesi Oy, Porvoon vesi, Itäisen Uudenmaan kalastusalue, Lapinjärven kalastusalue, Mäntsälän-Pornaisten kalastusalue, Porvoonjoen kalastusalue, Porvoon-Sipoon kalastusalue, Borealis Oy, Fortum Oy, Mäntsälän Sähkö Oy, Neste Oyj, Porvoon Energia Oy sekä ELY-keskusten kalatalousryhmät Uudellamaalla ja Hämeessä.

1.4 Hankkeen kesto ja työntekijät

Hankkeen kesto on viisi vuotta ja se kattaa vuodet 2012-2016. Hankekoordinaattorina toimii iktyonomi (AMK) Sampo Vainio. Hankkeesta kokonaisuutena on syksyyn 2015 asti vastannut vesiensuojeluyhdistyksen toiminnanjohtaja, ekologi Tero Myllyvirta. Hänen seuraajanaan jatkaa limnologi Juha Niemi, joka on jo pitkään työskennellyt yhdistyksessä ja toiminut mm. yhtenä jokitalkkareista hankkeen alusta alkaen. Työhön osallistuvat myös yhdistyksen biologi Mikael Henriksson sekä tarpeen mukaan palkattavat kausityöntekijät.

Hankkeessa tärkeä voimavara on paikallisten asukkaiden ja tahojen tekemä talkootyö omien lähivesiensä hoitamisessa. Hankkeessa tehdään omien kunnostusprojektien lisäksi yhteistyötä monien viranomaistahojen, yritysten, yhdistysten ja koulujen kanssa.

1.5 Monipuolista tiedotusta

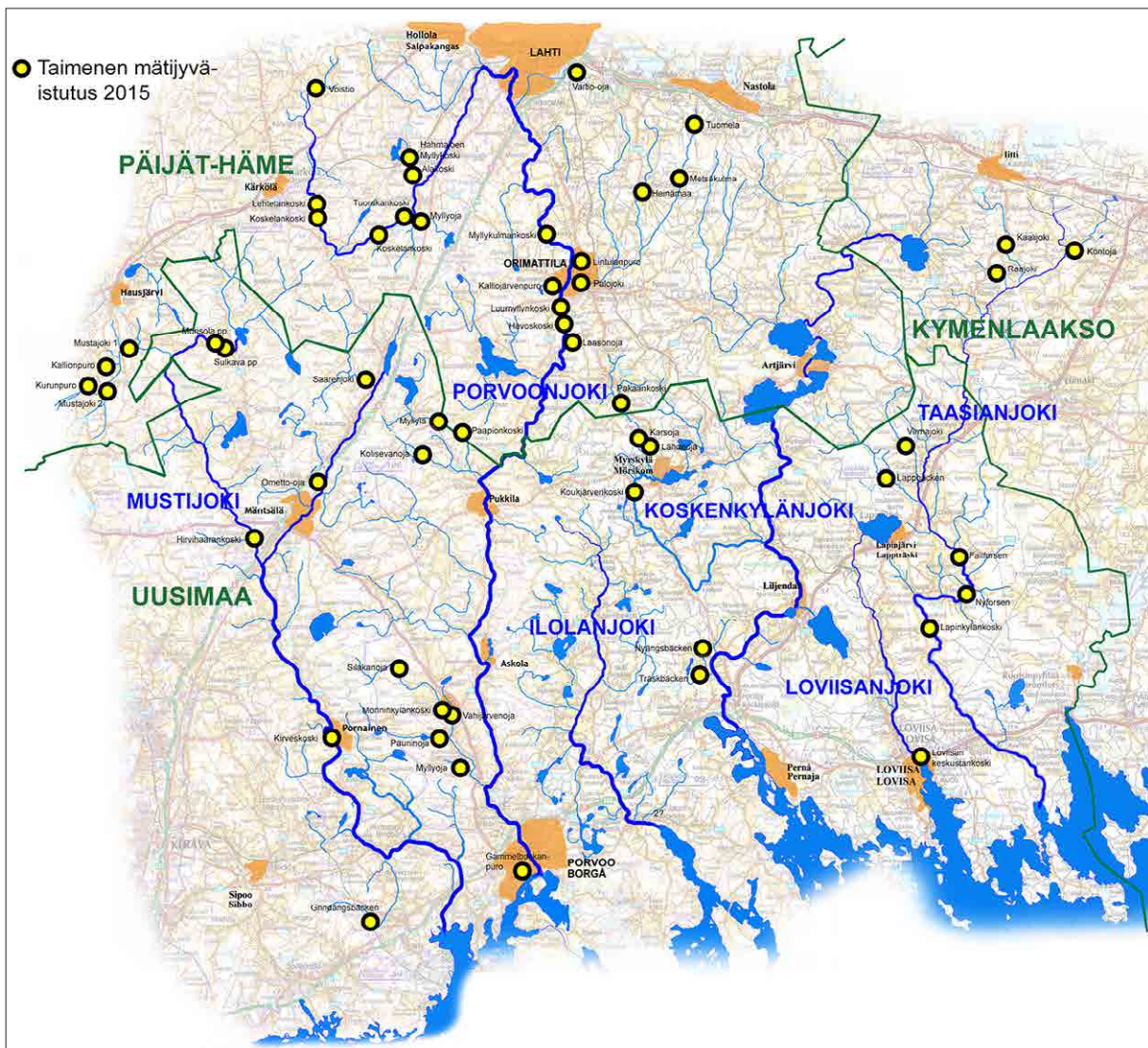
Hankkeen keskeisiä tiedotusmenetelmiä ovat suorat kontaktit yhteistyötahojen kanssa, tiedottaminen toiminnasta kenttätöiden yhteydessä ja tapahtumissa sekä vuosittain laadittavat väliraportit menneen vuoden toiminnasta.

Hanke ylläpitää internet-sivua yhdistyksen kotisivuilla osoitteessa www.vesi-ilma.fi. Internet-sivuilla on kuvaukset hankkeen ajankohtaisesta toiminnasta ja laaditut raportit ovat saatavilla sähköisessä muodossa. Yhdistykselle on vuonna 2015 avattu Facebook-sivu (facebook.com/porvoonjoenvesiensuojeluyhdistys), jossa ajankohtaisesta toiminnasta tai mielenkiintoisista havainnoista on voitu tiedottaa nopeasti ja matalammalla kynnyksellä. Facebook-sivun kautta saadaan myös palautetta ja havaintoja hankealueen asukailta ja toimijoilta.

Hanke laatii lausuntoja toimintakenttäänsä liittyen ja antaa tietoja viranomaisille, konsulteille, suunnittelijoille tai muille vastaaville tahoille. Osa hankkeen toimialueesta on kaksikielistä ja hanke toimii ja tiedottaa sekä suomen-, että ruotsin kielellä.

Joukkotiedotusvälineissä hanke on tiedottanut ajankohtaisesta toiminnastaan, raportin julkaisusta, virtavesien virkistyskäyttömahdollisuuksista ja uusista tai ajankohtaisista kalastussäädöksistä. Esimerkkejä hankkeeseen liittyvistä lehtikirjoituksista löytyy liitteestä 1. Jokitalkkareiden toiminta on huomioitu myös Suomen suurimmassa kalastuslehdessä ja artikkeli löytyy ERÄ-lehden numerosta 1/2016.

Kuva 2. Jokitalkkarihankkeen toteuttamat taimenen mäti- ja poikasistutukset maaliskuusta huhtikuuhun vuonna 2015. Mätijviä istutettiin reilut sata rasiolla lähes 50 eri kohteeseen. Osa mätijyvistä kuoriutettiin poikasiksi ja istutettiin vasta toukokuussa niiden tultua uimakykyisiksi.

2. Jokitalkkarihankkeen toimintaa vuonna 2015

2.1 Lohikalojen mätijyvä- ja poikasistutukset

2.1.1. Taimenen mätijyväistutukset kevättalvella 2015

Jokitalkkarihanke istutti maaliskuussa 2015 taimenen mätijyviä hankealueen jokiin 50 eri koskeen tai puroon (Katso kartta kuvassa 2). Mäti sijoitettiin vesistöihin 109:ssä mätirasiassa. Mädin määrä oli 12 litraa ja laskennallisesti mätijyviä oli noin 97 500 kpl.

Osa mätijyvistä kuoriutettiin poikasiksi ja ne istutettiin vesistöihin toukokuun aikana siinä vaiheessa, kun poikasten ruskuaispussin ravinto alkoi loppua ja ne siirtyivät syömään ulkoista ravintoa. Tällaisia kuoriutettuja poikasista istutettiin noin 9000 kpl 25 eri kohteeseen. Valtaosalla pienpoikasten istutuksia täydennettiin mäti-istutuksia. Viiteen kohteeseen istutettiin pelkästään pienpoikasista.

Kolmen litran mätierä rahoitettiin Porvoonjoen jätevesien laskemisesta maksettavilla korvausvaroilla. Nämä istutukset kohdistettiin Porvoonjokeen Orimattilan seudulle.

2.1.2 Myöhäisessä mätierässä kuolevuutta, mutta selviytyneillä hyvä kasvu

Keväällä 2015 mäti-istutukset suoritettiin kahdessa erässä, sillä toinen puoli koko mätierästä saapui vasta huhtikuun puolivälissä, eli kuukautta normaalia myöhemmin. Normaaliin aikaan maaliskuussa saapuneen mätierän istutusaika osui samaan aikaan kevättulvan kanssa. Jälkimmäinen mätierä istutettiin sulaa veteen virtaamien jo laskettua.

2010

2015

Kuvat 3 ja 4. Mätijyväistutus tehdään vuosittain samaan aikaan, mutta kuten tunnettua, vuodet eivät ole veljeksiä ja istutusolosuhteet vaihtelevat.

Jälkimmäinen mätierä, jonka kehitys ja kuoriutuminen oli kuukautta normaaliaikaa myöhempi, ei kestänyt kuljetusta ja käsittelyä yhtä hyvin kuin normaaliaikainen mäti. Vaikka mätijyviä ja jopa kuoriutuneita poikasia kuoli melko runsaasti tässä erässä, todettiin syksyn sähkökalastuksissa, että istutukset olivat onnistuneet hyvin ja osassa kohteita juuri nämä poikaset olivat kasvaneet poikkeuksellisen hyvin.

2.1.3 Ruskuaispussipoikasten istuttaminen

Jokitalkkarihankkeessa on kokeiltu pienen mätimäärän kuoriuttamista vuosittain poikaksi. Joissakin kohteissa mäti-istutuksen suorittaminen on syystä tai toisesta ollut hankalaa, vaikka olosuhteet taimenen menestymiselle on muuten arvioitu hyväksi. Kokeiluista saatiin hyviä tuloksia vuosina 2013 ja 2014 ja vuonna 2015 kuoriutettavien mätijyvien määrää lisättiin.

Ruskuaispussipoikasten istuttamisella saavutetaan kutakuinkin samat hyödyt poikasten luonnonvalinnan, oppimisen ja leimautumisen suhteen. Sillä vältetään kuitenkin tiettyjä mäti-istuttamiseen liittyviä riskejä, kuten se, että poikasia huuhtoutuu rasioista virran mukaan liian aikaisin ja osa tuotosta menetetään siinä vaiheessa.

Poikasten kuoriuttaminen ja kuljettaminen istutuspaikoille vaatii paljon enemmän työtä sekä puitteet poikasten kasvatukselle, joten sitä voidaan toteuttaa vain pienessä mittakaavassa. Hyvien kokemusten vuoksi kuoriutettujen poikasten istutusta tullaan kuitenkin toteuttamaan mäti-istutusten tukena ja ohella.

*Kuvat 5 ja 6. Ruskuaispussi-
poikasten istutusta*

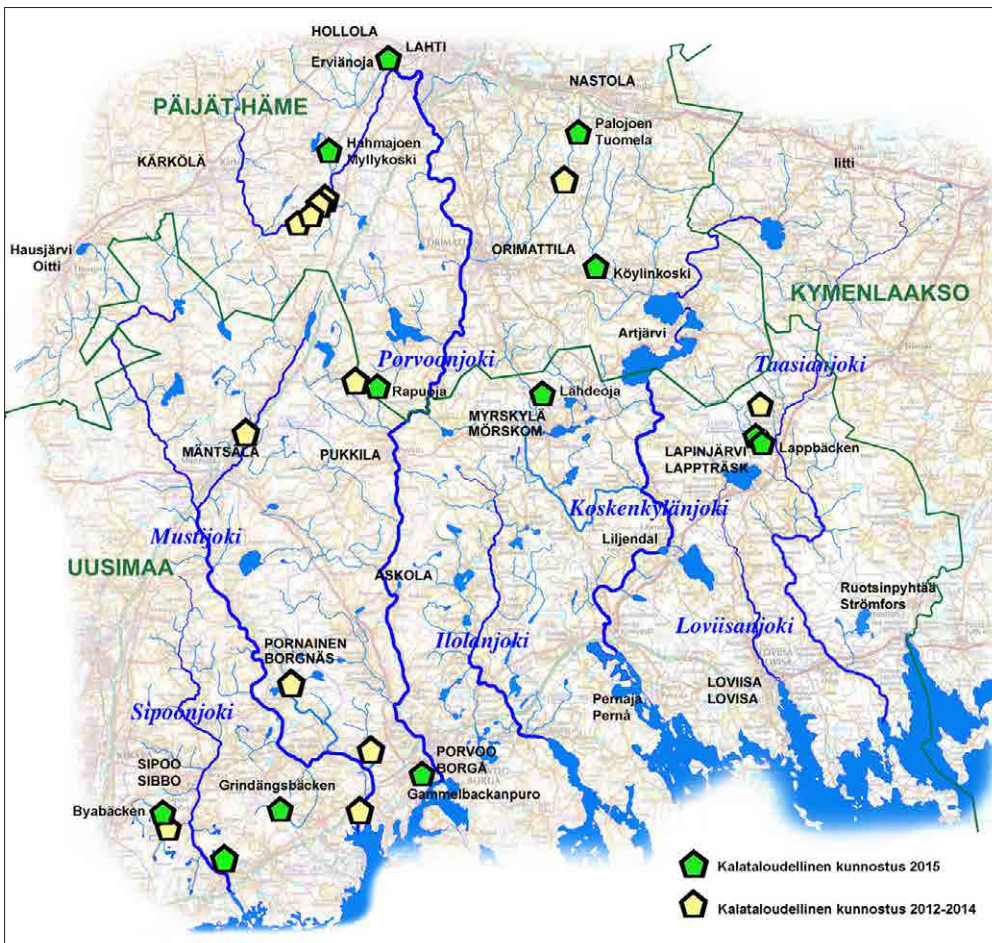
2.2 Kalataloudellinen kunnostaminen

Jokitalkkarihankkeessa tehdään virtavesien kunnostuksia useissa kohteissa vuosittain. Pitkän seurannan pohjalta on löydetty alueet, joissa lohikalat menestyvät hyvin ja pysyvä kotiutuminen on mahdollista. Hanke panostaa loppua kohden lohikalojen kutualueiden kunnostamiseen. Kudun ja lisääntymisen onnistuminen on hankealueen virtavesissä luontaisen elinkierron kriittisin vaihe ja siihen voidaan vaikuttaa kutualueiden soraistuksilla. Kunnostustoimintaa voivat olla myös esimerkiksi vaellusyhteyksien parantaminen tai kasvualueiden kunnostaminen.

Kutupaikkakunnostuksia tehtiin 12 kohteessa vuonna 2015 (katso kartta kuvassa 8).

Kuva 7. Gammelbackanpuron kalataloudellista kunnostamista kiviinkoneella kesäkuussa 2015.

Kuva 8. Jokitalkkarihankkeen kalataloudelliset kunnostuskohteet vuonna 2015 ja vuosina 2012-2014.

2.3 Koekalastukset

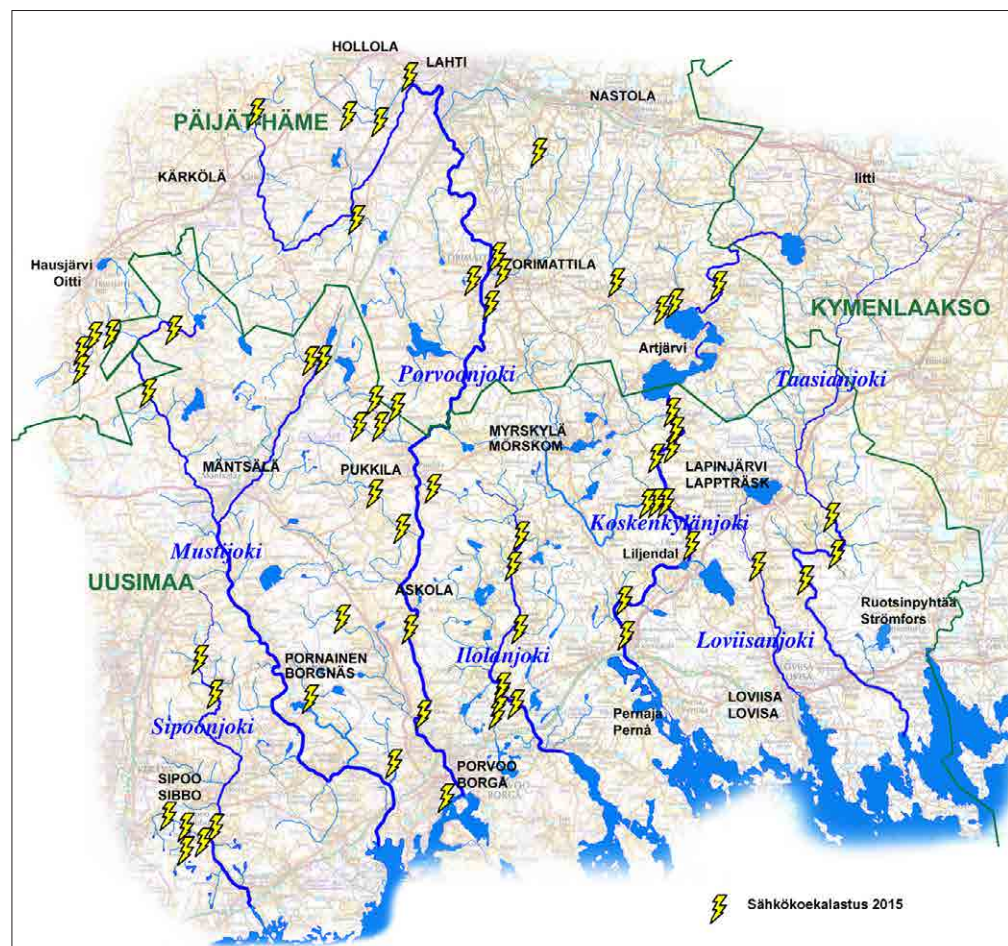
Hankkeen työn tuloksia seurataan sähkökalastuksin. Sähkökalastuksessa käyttövoima saadaan akusta, jota kannetaan selkäreppussa ja laitteen ”anodihaavin” avulla veteen johdetaan sähkökenttä. Anodihaavin välittömässä läheisyydessä kalat tulevat näkyviin tai lamaantuvat ja lähtevät virtaavan veden mukaan, jolloin ne pyydetään haavilla. Sähkökalastusryhmään kuuluu 2-3 henkilöä. Sähkökalastuksen ideana on, että sillä saadaan kaikkia alueella esiintyviä kalalajeja ja pyydetyt yksilöt voidaan mittausten ja muistiinpanojen jälkeen vapauttaa takaisin pyyntialueelle.

Sähkökalastuksella on ennen istutuksia selvitetty alueen kalakanta. Seuraavassa vaiheessa sähkökalastuksin on selvitetty istutettujen poikasten menestymistä tietyssä ympäristössä. Tulosten perusteella on voitu arvioida istutuskohteen soveltuvuutta lohikaloille ja mahdollista kunnostustarvetta. Sähkökalastuksella on ollut suuri merkitys myös mäti-istutusmenetelmien kehittämisessä. Hankkeen nykyvaiheessa merkittä-

Kuva 9. Sähkökalastusta käytetään koskien ja purojen kalastojen selvittämiseen. Kalat lamaantuvat sähkökentässä, mutta eivät vahingoitu. (Kuva Aki Janatuinen)

Kuva 10. Jokitalkkarihankkeen sähkökalastuskohteet vuonna 2015.

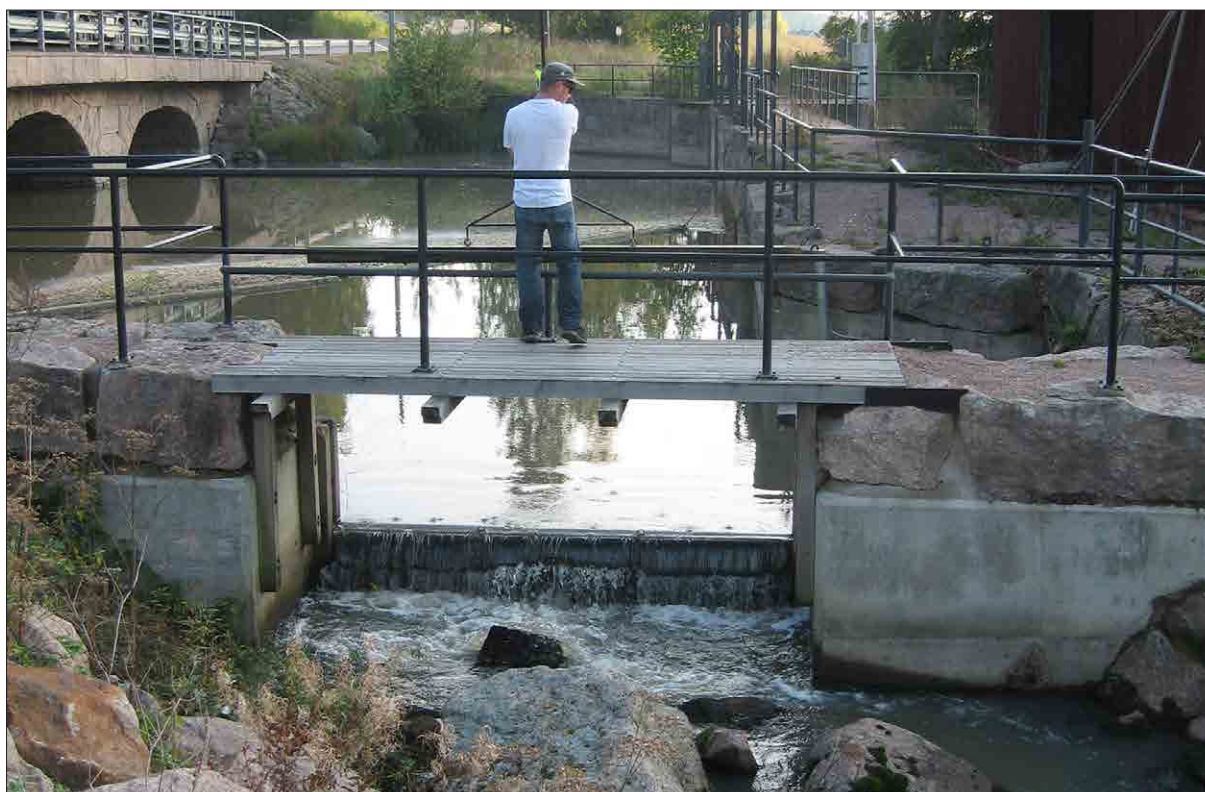
vä osa sähkökalastuksista tehdään lohikalajien luontaisen lisääntymisen selvittämiseksi. Tuolloin tutkimuskohteeseen tai sen läheisyyteen ei tutkimusvuonna tehdä mäti-istutuksia. Mikäli syksyn sähkökalastuksessa tavataan pieniä kesänvanhoja poikasia, ovat nämä luontaisesta lisääntymisestä peräisin.

Vuonna 2015 sähkökalastuksin selvitettiin mm. mäti-istutusten onnistumista ja istukkaiden luontaisen lisääntymisen käynnistymistä istutuskohteissa. Sähkökalastuksin seurattiin myös alkuperäisten, ei istutuksista peräisin olevien lohikalakantojen kehittymistä. Lisäksi sähkökalastusta käytettiin kalateiden seurantaan rysäpyydysten ohella.

2.4 Kalateiden hoito ja seuranta

Hankkeessa seurataan alueelle rakennettujen kalateiden toimintakuntoa ja huolehditaan kalateiden avaamisesta ja sulkemisesta sopimusten mukaisesti. Porvoonjoen kalateistä Porvoon Strömsberginkoski, Askolan Vakkolankoski ja Pukkilan Naarkoski ovat sellaisia, joissa kalatie on auki vain kalojen vaellusaikana ja niissä on sulkumekanismi. Samoin on Koskenkylänjoen Kuuskosken kalatiessä Loviisassa. Kalateiden toiminnasta huolehditaan yhdessä voimalaitosten kanssa.

Hankealueella on lisäksi sellaisia kalateitä, joihin vettä virtaa vuoden ympäri, eikä virtaamaa tarvitse erikseen säädellä. Tällaisia kalateitä ovat esimerkiksi Sipoon Brobölen kalatie, Mustijoen Brasaksen kalatie Porvoossa ja Koskenkylänjoen Kartanonkosken kalatie Lapinjärvellä. Näillä kalateillä ja sivujokien pienemmillä kalateillä käydään tarkastamassa niiden toimintakuntoa. Virran kuljettamat roskat ja puuainekset saattavat toisinaan tukkia kalatietä ja haitata kalojen vaellusta, joten ylimääräiset roskat on syytä poistaa.

Kuva 11. Kuuskosken kalatie Koskenkylänjoessa pidetään auki kalojen vaellusaikoina keväällä yhden kuukauden ja syksyllä kaksi kuukautta. Muuna aikana kalatie on suljettu lankuilla. Jokitalkkarihanke huolehtii kalatien avaamisesta ja sulkemisesta sopimusten mukaisesti. (Kuva Aki Janatuinen)

3. Jokikohtainen tarkastelu vuonna 2015

3.1 Sipoonjoki

Sipoonjoki on noin 40 km pitkä sameavetinen joki, joka sijaitsee lähes kokonaan Sipoon kunnan alueella. Joessa on säilynyt itäisen Uudenmaan ainoa alkuperäinen taimenkanta, joka voi vaeltaa merelle ja palata takaisin kudulle jokeen. Sipoonjokeen ei tehdä lainkaan taimenistutuksia, vaan alkuperäistä taimenkantaa elvytetään sen ainoalla lisääntymisalueella Byabäcken-nimisessä sivupurossa. Sukupuuton partaalla käynyt taimenkanta on saatu vahvistumaan suojelutoimilla ja elinympäristökunnostuksilla. Sipoonlahti on nykyisin rauhoitettu kalastukselta syksyllä taimenen kutuvaelluksen aikaan. Sipoonlahden rauhoituspiirin ansiosta joessa on havaittu kutualueilla meritaimenia pienten purotaimenter lisäksi. Sipoonjoen taimenkannan suhteen tavoitteena on saada kanta vahvistumaan nykyisellä elinalueella elinympäristökunnostusten avulla ja antaa kannan levittäytyä itsestään tai siirtoistutuksin tuettuna Sipoonjoen vesistön muihin osiin. Elinympäristökunnostuksia tehdään Sipoonjoen vesistössä taimenen nykyistä elinaluetta laajemmalla alueella kannan leviämisen tukemiseksi.

Kuva 12. Sipoonjoki virtaa lähes kokonaisuudessaan Sipoon kunnan alueella. Ylimmät latvavedet ulottuvat myös Pornaisiin ja Mäntsälään.

3.1.1 Sipoonjoen taimenkanta edelleen pieni, mutta lisääntyminen säännöllistä

Sipoonjoen vesistössä suoritettiin runsaasti sähkökoekalastuksia ja tehtiin kutuhavaintoja kuluneena syksynä. Syksyn 2014 olosuhteet eivät olleet erityisen suotuisat kudun kannalta kuivuuden takia, mutta keväällä 2015 syntyneitä poikasia todettiin kuitenkin syntyneen Byabäckenin kutualueella. Lisäksi Sipoonjoen pääuomasta saatiin yksi kesänvanha poikanen, joka osoittaa, että sielläkin kutua on tapahtunut. Sipoonjoen pääuomassa tehdyissä sähkökalastuksissa on aiemmin todettu taimenen lisääntyneen vain vuonna 2013 yhdessä koskessa.

Byabäckenin sivupurossa Ritobäckenissä ei tavattu keväällä 2015 syntyneitä taimenen poikasia, vaan ainoastaan edellisenä vuonna syntyneitä poikasia. Syynä poikasvuosiluokan vähäisyyteen tai puuttumiseen oli ilmeisesti luontainen vaihtelu, sillä kuivina syksyinä pienimmissä puroissa lisääntyminen on vähäistä tai jää kokonaan väliin.

Myös syksy 2015 oli edellisvuoden tapaan kuiva. Pieniä sateita saatiin lokakuun loppupuolella, jolloin purojen virtaamat hetkeksi nousivat ja Byabäckenissä havaittiin kutevia taimenia. Havaitut taimenet olivat pienehköjä, noin 25-30 cm mittaisia paikallisia yksilöitä. Virtaama ei ollut riittävä, jotta meritaimenet olisivat päässeet nousemaan puroon. Vesi laski ja kirkastui pian kudun jälkeen ja tuolloin voitiin havaita, että puroon oli ilmestynyt jokunen kutupesä muuallekin kuin kunnostetulle alueelle.

Syysateet alkoivat kunnolla vasta marraskuun toisella viikolla ja purojen virtaamat kohosivat. Ritobäckenissä havaittiin tuolloin kutua, vaikka yleensä kutu on tuolloin jo ohi. Havainto tehtiin todennäköisestä merivaelluksen tehneestä kookkaammasta naarastaimenesta, jonka kumppaneina oli muutamia pienempiä paikallisia koirastaimenia. Samentunut vesi esti kuitenkin tarkemman havaintojen teon.

*Kuvat 13 ja 14. Metsähallituksen järjestämälle eräleirille osallistuneet lapset ja nuoret soraistivat kutupaikkaa taimenille ämpäriketjun avulla jokitalkkareiden opastamana.
(Kuvat Riikka Hurskainen)*

3.1.2 Byabäckenillä kunnostettiin kutusoraikkoja

Jokitalkkarihanke kunnosti Byabäckeniin uusia kutusoraikkoita yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Työ aloitettiin elokuussa reippaiden 8-12 -vuotiaiden leiriläisten kanssa ja syksyllä työtä jatkettiin hieman vanhemman väen voimin. Kunnostus osoittautui onnistuneeksi, sillä kutuajan koittaessa uusilla soraikoilla havaittiin kutevia taimenia.

3.1.3 Taimenkantaa ei vielä latvavesissä

Sipoonjoen latvavesissä tehtiin sähkökalastuksia kahdella alueella syksyn aikana. Kohteet ovat oivaa taimenympäristöä, mutta taimenkanta ei ole luontaisesti leviämällä vielä näitä alueita asuttanut. Sipoonjoen taimenkanta on edelleen niin harva, että sillä ei ole painetta levittäytyä uusille alueille. Siten on oleellista, että taimenkanta saadaan vahvistumaan ensin nykyisillä elinalueilla ja pitemmällä tähtäimellä kanta levittäytyy pitkin Sipoonjoen vesistön tarjoamaa runsasta koskialaa. Mikäli nykyiselle elinalueelle syntyy vahvoja poikasvuosiluokkia, voidaan taimenkannan leviämistä uusille alueille edistää siirtoistutuksin. Sitä silmälläpitäen Sipoonjoen vesistössä tulee kunnostaa myös sellaisia alueita, missä taimenta ei vielä esiinny. Jokitalkkarihankkeessa kunnostuksia on tehty kirkasvetisessä Söderkullan Pilvijärvenpurossa, missä vuonna 2015 jatkettiin soraistamista.

Kuva 15. Sipoonjoen taimenet kelpuuttivat kesällä kunnostetut soraikot ja syksyn kutuaikana soran päältä bongattiin kututaimenia. (Kuva Heidi Vaskelainen)

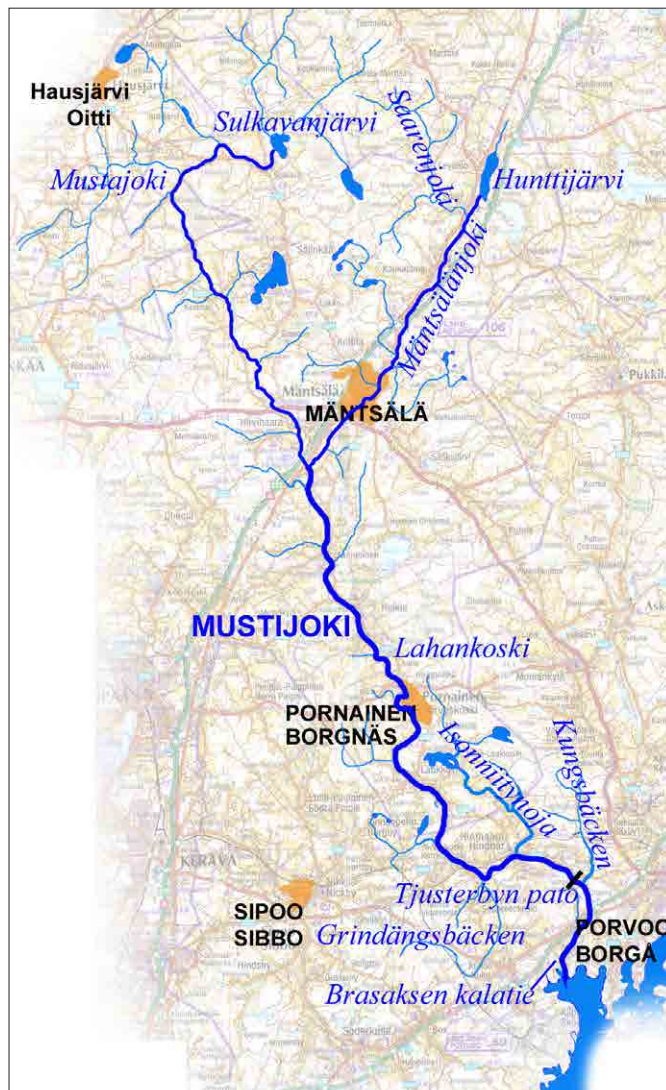
3.2 Mustijoki

Mustijoki saa alkunsa kahdesta eri järvestä Mäntsälässä. Latvajärvet Sulkavanjärvi ja Hunttijärvi ovat 70-80 km etäisyydellä merestä. Mustijoki virtaa Pornaisten kunnan läpi ja laskee Suomenlahteen Porvoossa. Mustijoki tunnetaan vanhana meritaimenjokena, mutta nykyisin taimen voi nousta merestä vain noin seitsemän kilometrin matkan Tyysterinkosken (Tjusterbynkosken) padolle asti, eikä jokiosuudella ole jäljellä kunnolliseen lisääntymiseen soveltuvia koskia. Mustijoen vaelluskalakantojen kehittäminen on pysähtynyt yli vuosikymmenen ajaksi Tyysterinkosken voimalaitoksen kanssa käytävään kiistaan kalatien rakentamisesta. Lyhyellä aikavälillä on tarpeen saada meritaimen nousemaan Mustijoessa Pornaisten Lahankoskeen asti ja saada se lisääntymään meren ja Lahankosken välisissä lukuisissa koskissa. Mustijoen latvavesiin Mäntsälässä kotiutetaan paikallisena pysyttelevää taimenkantaa ja meritaimenen nousu Mäntsälään asti on vielä pitkän tähtäimen tavoite.

3.2.1 Mustijoen alajuoksulla taimenen luonnontuotantoa

Mustijoen alajuoksulla Brasaksen kalatiessä on voitu seurata meritaimenten kutua jo monena vuotena peräkkäin. Syksyllä 2015 kutevia taimenia oli kalatiessä lähes jatkuvasti viiden viikon ajan. Mustijokeen nousseet meritaimenet voivat nousta Tyysterin padolle asti, mutta ne joutuvat käytännössä palaamaan Brasaksen kalatiehen, joka on ainoa kutuun soveltuva paikka joen pääuomassa. Yhden kutuparin oleilu kutupaikassa kestää vain muutaman päivän, joten pitkästä kutujaksosta voi päätellä jokeen nousseen kohtalaisen määrän meritaimenia. Syntyvälle poikasmäärälle kalatie ei kuitenkaan tarjoa riittävästi elinympäristöä ja nykyisellään luonnonkudun tuotto valuu hukkaan.

Toinen mahdollinen meritaimenen kutualue Mustijoessa on pieni Kungsbäcken-puro. Kungsbäckenissä todettiin syksyn 2015 koekalastuksessa syntyneen kohtalainen määrä luonnonpoikasia, jotka voivat olla niin paikallisten kuin merestä nousseiden emotaimenten jälkeläisiä. Purossa on tehty Jokitalkkarihankkeen puitteissa kutu- ja poikasaluekunnostuksia ja tulokset ovat lupaavia.

Kuva 16. Mustijoen latvahaarat sijaitsevat Mäntsälässä. Joki virtaa Pornaisten kunnan halki ja laskee Suomenlahteen Porvoossa.

Tyysterin padon yhteyteen rakennettavan kalatien suhteen Korkein Hallinto-oikeus antoi vuoden 2011 lopulla päätöksen, jossa edellytetään kolmivuotisen vaelluskalatutkimuksen toteuttamista Mustijoen alajuoksulla ennen kalatien rakentamispäätöstä. ELY-keskus on hakenut rahoitusta tutkimukseen.

3.2.2 Taimenen alkuperäiskanta edelleen voimissaan

Mustijoen vesistössä on Pornaisissa pienessä purossa säilynyt alkuperäinen taimenkanta. Kahtena viime vuotena syntyneet vuosiluokat ovat sähkökalastusseurantojen perusteella olleet pieniä, mikä on aiheuttanut huolta kannan tulevaisuudesta. Vähäisiin emokaloihin kohdistunut kalastus ja elinalueen yläpuolella tehdyt ojitukset ovat olleet mahdollisia syitä vähäiseen poikastuotantoon, vaikka luontaisella vaihtelulla on myös ollut vaikutusta. Myös syksyn 2015 olosuhteet olivat kudun kannalta epäedulliset, mutta ilahduttavasti puron vähäisessä vedessä voitiin marraskuun alkupäivinä seurata taimenien liikkeitä ja kutua kahdessa eri paikassa (katso kuva 18).

3.2.3 Grindängsbäckenin soraistuksia

Mustijoen alajuoksulle laskevaan Grindängsbäckeniin kunnostettiin kutosoraikoita syksyllä. Kunnostus tehtiin Hagalundin koskialueelle, missä istutetuille taimenille todettiin syntyneen luonnonpoikasia vuonna 2013. Soraa tuotiin puroon yksi autokuormallinen ja se karrattiin kottikärryillä useampaan kohtaan puron koskialueelle.

Kuva 17. Mustijoen alajuoksulle laskevaan Grindängsbäcken-puroon kunnostettiin kutosorai-koita. Purossa on jo todettu istutettujen taimenten saaneen poikasia luonnossa. Meritaimen ei vielä pääse puroon, mutta toivon mukaan kalateitä saadaan pian lisää Mustijokeenkin.

3.2.4 Mustajoki ja Saarenjoki uusia istutusalueita

Mustijoen latvavesissä ja Mäntsälänjoessa on mitattu alhaisia happipitoisuuksia ja korkeita lämpötiloja kesien lämpiminä jaksoina. Tämä on ollut ilmeinen syy taimenistutusten keskimääräistä heikompaan tuottavuuteen, vaikka taimenia alueelta sentään tavataan. Kesällä 2015 ei mitattu hälyttäviä arvoja, sillä kuivin ja kuumin jakso sijoittui elosyyskuulle, jolloin päivän lyhentymisen jo rajoitti lämpötilojen kohoamista vesissä. Uusia istutusalueita on kuitenkin haettu lähdepitoisesta Mustajoesta ja perkauksesta toipuvasta Saarenjoesta. Näissä veden on todettu säilyneen viileämpänä ja hapekkaampana hellekausien aikana.

Mustijoen tilaan etsitään parannusta myös ojitusyhtiön toimesta. Penkkojen sortumia on korjattu kiveyksin ja lisätty virtausta monipuolistavia ja hapettumista edistäviä virtapaikkoja. Myös vettä varjostavan puuston istuttaminen on suunnitteilla. Samaan aikaan on kuitenkin tehostettu peruskuivatusta, mikä yleensä heikentää vesistön tilaa ja vaatiikin kompensoivia toimenpiteitä.

3.2.5 Mustijoki-työryhmä perustettiin

Keväällä 2015 kokoontui paikallisesta aloitteesta ensimmäistä kertaa Mustijoki-työryhmä. Työryhmä koostuu paikallisista aktiivisista toimijoista, kuntien ja ELY:n virkamiehistä, kalastusalueiden toimihenkilöistä sekä Jokitalkkari-hankkeen edustajasta. Työryhmän tarkoituksena on edistää Mustijoen virkistyskäyttöä ja kalakantojen tilaa. Uuden työryhmän toimenkuva on vasta muotoutumassa, mutta työlle on varmasti tilausta.

Kuva 18. Mustijoessa on säilynyt pieni taimenen alkuperäiskanta pienessä purossa Pornaisissa. Taimenkannan kohtalo on huolestuttanut viime vuosina, mutta ainakin syksyllä 2015 taimenia tavattiin puron kutualueilta.

3.3 Gammelbackanpuro

Gammelbackanpuro laskee Porvoonjoen suistoon. Puro virtaa noin kahden ja puolen kilometrin matkan läpi Gammelbackan kaupunginosan. Ylempänä puro jakautuu useammaksi latvaajaksi. Purossa virtaa vettä vuoden ympäri ja se muodostaa Gammelbackassa keskeisen maisematekijän virratessaan rakennusten väleissä ja puistojen halki. Puron kunnostusprojekti käynnistettiin vuonna 2014 ja kunnostusta jatkettiin vuonna 2015. Kunnostusprojektin tarkoituksena on rähjäisen, roskaisen ja peratun puron kunnostaminen luonnonmukaiseksi puroksi, jossa taimen lisääntyy ja ympäristö luo viihtyisyyttä asuinalueelle.

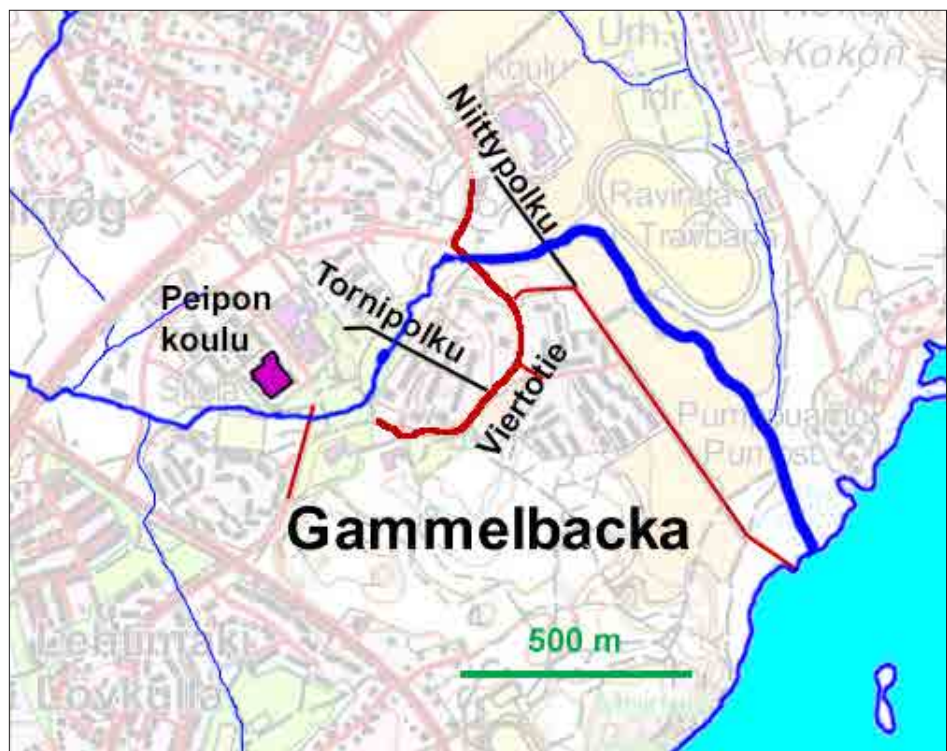
3.3.1 Monen tahon yhteishanke

Gammelbackanpuron kunnostushanke on oma erillinen hankkeensa, jossa Jokitalkkarihanke on mukana yhtenä keskeisenä toimijana ja asiantuntijana. Kunnostushanketta vetää porvoonlainen iktyonomi ja kalastusopas Kari Lossi sekä Gammelbackan asukas yhdistys vapaaehtoistyönä. Muut keskeiset yhteistyökumppanit ovat Porvoon kaupunki ja Porvoon-Sipoon kalastusalue. Rahoitusta hanke on saanut Porvoon kaupungilta (kiviaines, kone- ym. apua), Porvoon-Sipoon kalastusalueelta, Rapala-rahastolta ja Uudenmaan ELY-keskukselta. Jokitalkkarihanke on osallistunut kunnostustöiden valmisteluun ja ohjaamiseen. Lisäksi hankkeen puolesta on toteutettu taimenen mätirasiaistutukset, sähkökalastukset ja myös osallistuttu yhteistyöhön koululaisten kanssa sekä tiedotukseen.

3.3.2 Koneellista kunnostusta ja talkoita

Vuonna 2015 kunnostuksia tehtiin noin 450 metriä pitkällä puro-osuudella, josta reilut 300 metriä oli varsinaisen kunnostamisen kohteena. Kunnostusalueetta olivat Tornipolun ja Viertotien välinen metsäalue sekä puro-osuus Viertotien sillan alapuolelta Niittypolun sillalle ja edelleen peltoalueelle (katso kartta kuvassa 19).

Kuva 19. Kartta Gammelbackanpurosta. Kunnostuksia on tehty Peipon koululta Niittypolun alapuoliselle peltoalueelle asti. Vuonna 2015 kunnostettiin Tornipolun alapuolelta alkaen Niittypolun alapuolelle asti.

Ylintä osaa kunnostettiin kiveämällä toukokuussa talkoilla. Jokitalkkarihanke ohjasi talkootyöt ja talkooväki saapui paikalle asukasyhdistyksen kutsumana. Samalla siivottiin purouomaa ja raivattiin risupatoja ja ryteikköä kunnostusalueilta. Niittypolun alapuolella purouoma oli niin pahoin umpeenkasvanut, että sitä raivattiin auki myös kaupungin metsureiden toimesta.

Tasapohjaiseksi ja matalaksi perattuun purouomaan tehdyillä kiveyksillä muokattiin purouomasta monipuolinen ympäristö, joka tarjoaa runsaasti suojaa ja elinpaikkoja eri ikäisille taimen poikasille. Kiveyksillä saadaan luotua vaihtelua uoman leveyteen, veden syvyyteen ja virtausnopeuteen. Suurin vaikutus kunnostuksella on silloin, kun purossa virtaa vain vähän vettä. Kiveyksillä suojattiin myös uoman reunoja sortumilta ja eroosiolta. Soralla tehtiin runsaasti kutupaikkoja ja sekakokoisella kiviaineksella saatiin aikaiseksi suojapaikkoja kaloille. Tasapohjaiseksi peratussa purossa oli talviaikana vain ohut kerros vettä ja jäätyminen tapahtui lähes pohjia myöten. Kunnostuksen ansiosta puroon muodostuu herkemmin suojaava jääkansi ja sen alle jää riittävästi vettä kalojen selviämistä varten.

Kesäkuussa toteutettuun kunnostamiseen käytettiin kymmenen yhdistelmäkuorma-autollista kiveä ja soraa. Kiviaines saatiin Porvoon kaupungilta. Rekoilla tuotu kiviaines lastattiin traktorin peräkärriin ja kuljetettiin edelleen purolle. Valtaosa kiviaineksesta sijoitettiin paikalleen kaivinkoneella. Konetyöt kestivät neljä päivää ja muilta rahoittajilta (ELY, Rapala-rahasto) saadut varat käytettiin tähän tarkoitukseen. Osa kunnostuksesta sekä viimeistelyt tehtiin talkootyönä käsin.

Kuva 20. Kunnostuksessa tarvittava kiviaines tuotiin ensin rekka-autoilla ja lastattiin sitten traktorin peräkärriin maastoon viemistä varten.

Kuvat 21 ja 22. Yläkuvassa raivattua ja siivottua puroa Niittypolun alapuolella. Alakuvassa sama paikka kunnostettuna. (Kuva 21 Pekka Kesälä).

3.3.3 Taimenistutukset onnistuneita

Keväällä 2014 istutettiin Gammelbackanpuroon kokeellisesti kaksi mätirasiallista taimenen mätijyviä eli noin 1700 kpl. Lisäksi istutettiin noin 200 kpl ruskuaispussipoikasia eli noin kolmen senttimetrin mittaisia pienpoikasia, jotka juuri ovat siirtymässä ruskuaispussista saatavan ravinnon käytöstä syömään ulkoista ravintoa. Keväällä 2015 Gammelbackanpuroon sijoitettiin reilut 4000 taimenen mätijyvää viidessä mätirasiassa. Yhtä rasioista ei löydetty, mutta muista rasioista poikaset olivat onnistuneesti kuoriutuneet. Peipon koulun 1.-6. luokan oppilaille järjestettiin keväällä oppitunti kaloista, kalankäsittelystä ja purosta. Samalla oppilaiden kanssa käytiin istuttamassa puroon vielä 800 kpl ruskuaispussipoikasia.

Syyskuussa istutusten tuloksia käytiin seuraamassa sähkökalastuksin. Kaikkiaan koealoja oli viisi, joista kaksi kalastettiin yhdessä Peipon koululaisten kanssa. Koealojen pituus oli yhteensä hieman vajaat 400 metriä ja saaliiksi saatiin 55 kesänvanhaa taimenen poikasta ja yhtä monta edellisvuoden istukasta. Kesänvanhoja poikasia esiintyi suhteellisesti enemmän, mutta niiden kiinnisaaminen oli vaikeaa. Vähäisen virtaaman takia kesänvanhat poikaset eivät lähteneet veden virtauksen mukaan vaan kiilasivat usein itsensä kivien väleihin, mistä niiden riittävän hellävarainen poimiminen ei onnistunut. Arvion mukaan parhailla alueilla taimenia esiintyi 2-3 kappaletta puometrillä eli varsin tiuhassa. Kesällä kunnostuksin myllätyille alueille kaloja ei vielä ollut levittänyt kovin paljon, mutta jonkin verran taimenia sielläkin esiintyi.

Kuva 23. Taimenen ruskuaispussipoikasten istutusta Gammelbackanpuroon yhdessä Peipon koulun oppilaiden kanssa. (Kuva Timo Muhonen).

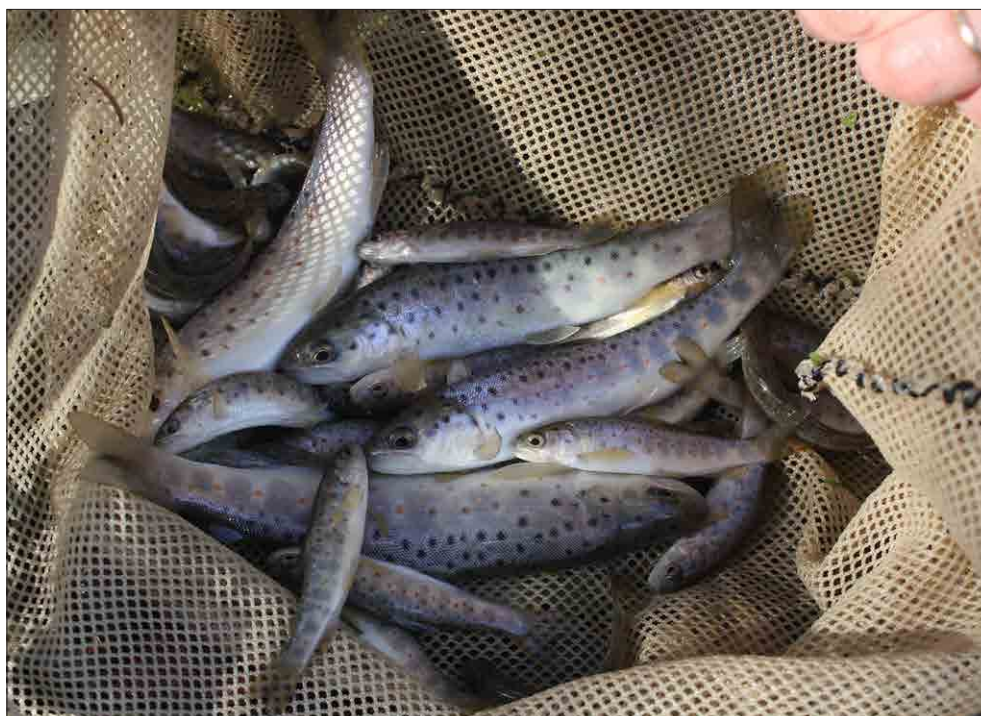
3.3.4 Jatkotoimenpiteet Gammelbackanpurolla

Taimenistutuksia Gammelbackanpuroon jatketaan edelleen. Taimenkantaa tulee kotiuttaa puroon vähintään viiden vuoden ajan. Tämän jälkeen ensimmäiset istukkaat ovat kasvaneet sukukypsiksi ja purossa voidaan ensimmäisen kerran odottaa tapahtuvan luontaista kutua. Yksi merkittävä kunnostustoimi ennen tätä on puron suun avaaminen. Puro laskee mereen niin tiuhan ruovikon sekaan, että se voi haitata puroon takaisin pyrkivien taimenien mahdollisuuksia löytää puroa. Puron perattu alaosa peltoaukealla kaipaa myös kunnostamista.

*Kuva 24.
Konetöiden lisäksi Gammelbackanpurolla tehtiin runsaasti talkootöitä siivouksen ja kunnostuksen parissa. Talkoita pidettiin kevästä syksyyn välillä isommalla ja välillä pienemmällä porukalla.*

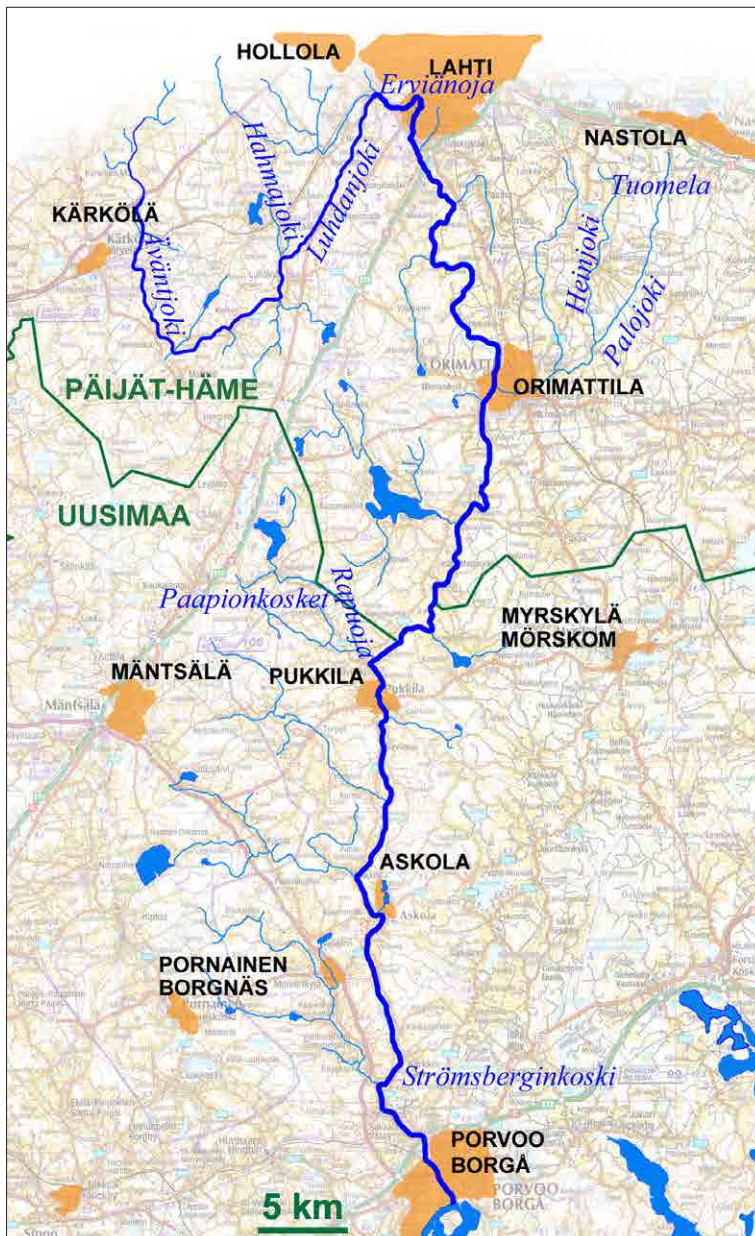
*Kuva 25.
Gammelbackanpurossa esiintyi runsaasti sekä yhden- että kahden kesän ikäisiä taimenia, jotka on istutettu puroon mäti-rasioissa tai pienpoikasia. (Kuva Aki Janatuinen)*

3.4 Porvoonjoki

Porvoonjoen alkulähteet sijaitsevat Hollolassa ja Kärkölässä. Aluksi joen nimi on Äväntjoki ja Luhdanjoki, Lahden kaupungin ja Porvoon välillä puhutaan Porvoonjoesta. Kokonaisuudessaan joen pituus on reilut 140 kilometriä. Porvoonjoella on jo 15 vuoden ajan tehty määrätietoista työtä kala- ja rapukantojen kehittämiseksi. Porvoonjoen latvavesiin mäti-istutuksin kotiutettu taimen lisääntyy jo luontaisesti monessa koskessa. Vesistön alajuoksulla on havaintoja taimenen luontaisesta lisääntymisestä on saatu useammasta paikasta, joskin luonnon poikastuotanto on ollut lähinnä paikallisiksi jääneiden yksilöiden varassa. Merelle vaeltaneista taimenista on todettu vain harvojen nousseen Strömsbergin kalatietä pitkin ylemmäksi Porvoonjokeen. Kalatie ei houkuttele jokeen nousseita meritaimenia, vaan ne jäävät odottelemaan juuri oikeanlaisia virtausolosuhteita. Joka syksy sellaisia ei edes tule ja meritaimenet saattavat odotellessaan palata myös merelle, missä verkkopyynti on erittäin runsasta ja tehokasta. Kalatien parantamista, kalastusjärjestelyitä kutuvaelluksen turvaamiseksi ja kalastuksen järjestämistä Strömsberginkoskella pohdittiin keväällä laajan asiantuntijajoukon voimin. Kalatien korjaamisesta tehtiin periaatepäätös ja sovittiin kalastusjärjestelyistä vuoden 2015 osalta.

Kuva 26. Porvoonjoki on hankealueen virtavesistä suurin. Merkittävä osa vesistöstä sijaitsee Päijät-Hämeessä.

3.4.1 Yhteistyöryhmä koolle päättämään Strömsbergin kalatien korjaamisesta

Keväällä 2015 kutsui Jokitalkkarihanke koolle laajan joukon niitä tahoja, joita Strömsbergin kalatiehen ja Porvoonjoen alaosan kalastusjärjestelyihin liittyvät asiat koskettavat. Strömsberginkoskella Porvoon Energia Oy:n tiloissa järjestetyssä kokouksessa oli edustettuna Porvoon Energia Oy, Porvoon kaupunki, Porvoon-Sipoon kalastusalue, Uudenmaan ELY-keskus ja Porvoon vesi. Jokitalkkarit toimivat kokouksen esittelijänä ja aluksi käytiin läpi kalatien toimivuuteen liittyvät tutkimustulokset ja havainnot. Käydyn keskustelun pohjalta sovittiin, että ELY-keskus laatii kalatiestä alustavan korjaussuunnitelman ja kustannusarvion. Kokouksessa käsiteltiin myös kalastuksen järjestämistä Porvoonjoen edustan merialueella ja joen alajuoksulla. Jokialueen kalastusjärjestelyistä ja -säännöistä sovittiin vuoden 2015

osalta. Vuonna 2016 kalastuksen järjestäminen riippuu uuden kalastuslain ja -asetuksen sisällöstä, josta tuolloin ei ollut vielä tietoa. Jokitalkkarihanke tiedotti kalastussäännöistä paikallislehdissä ja sosiaalisessa mediassa sekä teki ja toimitti maastoon opastekyltit. (Kokousmuistio liitteessä 2).

3.4.2 Porvoonjoen sivujoissa ja -puroissa kunnostettiin kutupaikkoja

Rapuojan Paapionkoskeen lisäsoraa kaivinkoneella

Pukkilassa ja Orimattilassa virtaavaan Rapuojaan tuotiin autokuormallinen lisää kutasoraa. Sora kipattiin ja sitä nostettiin kaivinkoneella kosken vuolaaseen yläosaan siten, että tulvavesi saa kuljettaa soraa alemmaksi koskeen. Aiemmin tuotua ja virran kuljettamaa kutasoraa siirrettiin ja pöyhittiin lapiotyönä kosken alaosalla. Rapuojaan on istutettu taimenta jo pitkään. Istutuskohteita on tullut vuosien mittaan lisää ja kaikissa kohteissa istukkaat eivät vielä ole saavuttaneet sukukypsyyttä. Kun koko Rapuojan alueella arvioidaan esiintyvän sukukypsiä yksilöitä, keskeytetään istutukset ja seurataan taimenen luontaisen lisääntymisen käynnistymistä sähkökalastuksin.

Kuva 27. Kalastuskieltoalueen raja Strömsberginkoskella.

Kuva 28. Rapuojan Paapionkoskelle tuotiin lisäsoraa. Sora kipattiin ja työnnettiin penkalle kosken yläosassa ja nostettiin sitten kaivinkoneella virran kuljettavaksi alemmaksi koskeen.

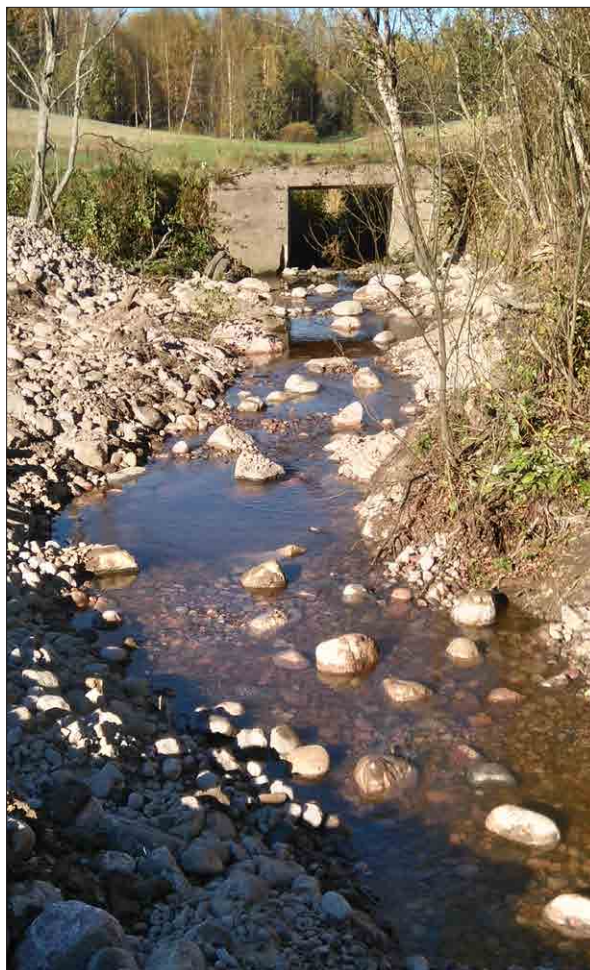

Heinämaankoskeen lisäsoraa lapiotyönä

Palojokeen laskevassa Heinjoessa sijaitsevaa virtapaikkaa Orimattilan Heinämaan kylässä on kunnostettu aiemmin vuonna 2010. Taimenen mäti-istutukset alueelle ovat onnistuneet hyvin ja luontaisen lisääntymisen voidaan odottaa käynnistyvän alueella ensimmäisten istukkaiden saavutettua jo sukukypsyyksiään. Koskeen tuotiin traktorikuormallinen lisäsoraa, joka levitettiin kolmeen kohtaan virta-alueella. Lokakuun lopulla virtaama soraikoilla oli vielä liian pieni kutua varten. Joillakin paikoilla kutu käynnistyi vasta marraskuun alkupuolen sateiden myötä ja on mahdollista, että Heinjoessakin on tapahtunut kutua tuolloin. Kutuhavaintojen puuttuessa Heinämaankoskeen kannattaa tehdä mäti-istutus vielä yhden kerran ennen luonnonlisääntymisen seuranta.

Palojoessa kunnostettiin Tuomelan virtapaikka

Palojoen latvavesissä Nastolassa kunnostettiin virtapaikka kiveämällä ja soraistamalla kohdetta kaivinkoneella. Kunnostuksessa käytettiin kuusi traktorikuormallista kiveä ja soraa. Kunnostuskohteessa oli aiemmin silta ja kivikynnys. Kynnyksen kohdalla oleva korkeusero jaettiin noin 40 metrin matkalle. Kivillä kunnostettiin vaihtelevasti kutusoraikoita, poikaskivikoita ja syvänteitä.

Kuvat 29 ja 30. Palojokeen Nastolassa laajennettiin pientä virtapaikkaa. Kiveyksillä tehtiin kutu- ja poikasaluetta taimenta varten.

Palojoen kunnostuskohde sijaitsee hieman Nastolan jätevedenpuhdistamon purkuojan yläpuolella. Kunnostukseen käytettiin puhdistettujen jätevesien laskemisesta johtuvaa kalatalousmaksua sekä Jokitalkkarihankkeen varoja. Toimivan kutualueen kunnostamisella voidaan tuottaa taiminen poikasia jätevesihaitoista kärsiville alueille.

Palojokeen on istutettu taimenta mätirasioissa jo useita vuosia. Viime vuosina joesta on tavattu sukukypsiä taimenia ja syksyllä 2015 havaittiin kutupesät kahdesta Palojoen koskesta. Tutkimus luonnonpoikasten esiintymisestä saanee vielä odottaa ja Palojokeen tehdään edelleen mäti-istutuksia ainakin vuonna 2016.

Kuva 31. Kivien ja soran noutoa Palojoen ja Heinämaan kunnostuskohteisiin.

Porvoonjoki nostetaan jalustalle

Joukko vaikuttajia liputtaa kaupunkilaisten henkireiän puolesta.

Janne Kallio
janne.kallio@media.fi

PORVOO | Porvoonjoen tärkeys ja merkitys kaupungin asukkailla ja imagolle halutaan nostaa laajamman kansalaiskeskustelun.

Jotkut porvoalaisia vaikuttajia ja eri alojen toimijoita pyrkii kohottamaan kuluvaan vuoteen aikana Porvoonjoen profiilia asukkaiden mielenkiinnossa erityisesti hengenvuonostuskampanjalla. Hankkeen aatteelliseksi veturiksi on ryhtynyt Porvoon vesi.

Tarkoituksenaan on, että lämpövesien käyttöön rikastuttamiseksi

Kulttuurirantaa

- Kaupungin kulttuuripalvelut järjestää vuoden aikana useita Porvoonjoen teemavuoden 2015 tapahtumia.
- Toukokuusta Länsirannan ja Taidetehtaan alueella järjestettävä #URBKULT-tapahtuma avaa tapahtumasarjan ja kutsuu kaupunkilaiset osallistumaan yhteisen kaupunkikulttuurin tekemiseen ja taiteesta nauttimiseen.
- Tapahtumapäivien aikana alueella voi tutustua mm. roller derbyyn, parkouriin ja citysuunnistukseen.
- Sivestä art. taidetehtäviä alkaa syntyä alueelle kesän aikana.

kaupungin hankkeeseen, vaan kaikki ovat tervetulleita mukaan toimimaan panoksellaan.

Ilousovoilla etenkin ansaitaan lämmästä vapaa-aikaan ja vauvatoimintoihin.

telakkarakennuksien, Taidetehtaan edustan ja rantapuitteiden.

Porvoonjoen kulttuuriväki nauttii teemavuoden viikoksi miis-

joka kutsuu porvoalaiset osallistumaan yhteisen kaupunkikulttuurin tekemiseen ja taiteesta nauttimiseen.

– Tapahtuma järjestetään toukokuun puoliväliin osuvana viikonloppuna 15.–17.5.

painottuvien jokitapahtumien avauksena, kertoo Kulttuuritoimittaja Katarina Broas.

Kesäsuunnitelmien jokin nassa voi rentoutua vaihtoehtoisen musiikin parissa.

Liikelaitos Porvoon vesi te-

parantamalla jätevesien viemärijärjestelmää ja käsitteilyä.

Toimintajohtaja Saarinen haluaa kurtin tahattomasti päästöt. Suunnitellaan on Korkonniemen jätevesipumpun poistaminen käytöstä

Porvoon veden toimintajohtaja Riitta Saarinen ja kaavoittaja Anne Riihimäki-Rauh haluaisivat parantaa Porvoonjoen enemmän.

Kuva 32.
Porvoon veden ideoiman teemavuoden myötä Porvoonjokea tehtiin tutuksi alueen asukkailla monin tavoin. (Artikkeli kokonaisuudessaan liitteessä 1.)

Erviänojan kunnostus viimeisteltiin

Lahden Erviänojaa Okeroisten Myllykahvilan ympäristössä kunnostettiin kaivinkone- ja käsityönä vuonna 2014. Kunnostusalueelle jäi soraa ja kiviä odottamaan viimeistelytyötä. Viimeistelyt tehtiin keväällä 2015 Jokitalkkareiden ja Lahden kaupungin työllistettyjen voimin. Loppu kivimateriaali karrattiin puroon ja niillä tehtiin suojapaikkoja ja kutusoraikoita lohikaloille. Syksyllä toteutettiin ensimmäinen taimenen siirtoistutus Vähäjoesta Erviänojaan. Erviänoja ja Vähäjoki laskevat Porvoonjokeen alle puolen kilometrin etäisyydellä toisistaan ja on mielekästä laajentaa Porvoonjoen ainoan taimenen alkuperäiskan- nan elinaluetta Vähäjoesta myös muihin Lahden seudun puroihin. Siirtoistukkaita on käytettävissä vain vähäisiä määriä, joten siirtämistä tulee tehdä useiden vuosien ajan joitakin kymmeniä yksilöitä kerrallaan.

Erviänojan kunnostus on ollut monen toimijan yhteistyöhanke. Jokitalkkareiden lisäksi työhön ovat tavalla tai toisella osallistuneet alueen maanomistajat, Rudus Oy, Aito Taimen Ry, Lahden kaupunki ja Päijät-Hämeen kalatalouskeskus. Elokuussa 2015 purolla ja Myllykahvilassa esiteltiin kunnostusta ja pienvesien merkitystä Maa- ja metsätalousministeriön ideoimassa Suomen luonnonpäivän yleisötapahtumassa.

Kuva 33. Erviänojan kunnostus tehti hiki- sen urakan Jokitalkkareille ja Lahden kaupungin työllisyysprojektin väelle.

Kuva 34. Maa- ja metsätalousministeriön ideoimassa Suomen luonnonpäivän tapahtumassa Erviänojan kunnostuskohteella kerrottiin yleisölle puroista, niiden kunnostamisesta ja kalastosta. (Kuva Virpi Komulainen MMM).

Kuva 35. Janne Arponen (Aito Taimen ry) ja Teemu Kinnari (Okeroisten Mylly) ja jokitalkkari Sampo Vainio esittelevät eri kalalajeja Suomen luonnonpäivän yleisölle. (Kuva Virpi Komulainen MMM).

Kuva 36. Elävän kalan koskettaminen jännittää vähän. (Kuva Virpi Komulainen MMM).

Hahmajoen kunnostusta jatkettiin

Hahmajoen Myllykosken soraistamista jatkettiin syksyllä 2015. Koskelle tuotiin kutosoraa Rudus Oy:n kustantamana edellisenä vuonna. Osa sorasta levitettiin suoraan paikoilleen hihnaamalla se betoniauton säiliöstä. Osa sorasta hihnattiin kasoille niin etäälle koskeen, kuin vain yletti. Kunnostusta jatkettiin sittemmin Herralan koulun oppilaiden voimin.

Loput sorakasoista jätettiin seuraavan kevättulvan armoille ja soraa kulkeutui tulvaveden kuljettamana kasalle koskeen pieneen välisuvantoon. Jokitalkkarit kävivät siirtämässä soraa saaveilla suvannon yli kutupaikaksi uudelleen alkavan virran niskalle.

Kuva 37. Kutusoraikon kunnostamasta Hahmajoella Hollolassa.

3.5 Ilolanjoki

Ilolanjoki saa alkunsa pienestä Järvelänjärvestä Myrskylässä. Joen pituus on vajaat 40 kilometriä ja se virtaa keskijuoksulla Askolassa ja laskee Suomenlahteen Pienen Pernajanlahden pohjukassa Porvoossa. Porvoon Kankurinmäen padon yhteyteen valmistui syksyllä 2015 kalatie ELY-keskuksen toteuttamana. Joessa on nyt vaelluskaloilla mahdollisuus nousta latvavesien lukuisille koskille, vaikka alajuoksun Postimäenkoski vielä asettaakin ajoittaisia rajoitteita nousulle. Ilolanjoen Myllysillanojassa taimenen luontainen lisääntyminen on onnistunut jo useampana vuotena peräkkäin ja nyt myös merivaelluksen tehneillä taimenilla on nousumahdollisuus puroon. Jokitalkkarihankkeen sähkökalastuksissa todettiin ensimmäistä kertaa taimenen lisääntyneen myös Ilolanjoen pääuomassa.

3.5.1 Kankurinmäen kalatie valmistui ELY-keskuksen toimesta

Ilolanjoen keskijuoksulla Porvoon Kankurinmäessä sijaitseva pato on viimeistään katkaissut vaelluskalojen nousun Ilolanjoessa. Pitkään suunniteltu kalatie valmistui syksyllä 2015. Työ osoittautui huomattavasti alkuarvioita vaativammaksi. Siitä syystä toista suunniteltua kalatiekohdetta Postimäessä ei päästy rakentamaan. Postimäenkoski ei kuitenkaan ole täydellinen vaelluseste kaloille ja sopivissa virtausolosuhteissa ainakin taimen pystyy koskesta nousemaan.

Kuva 38. Ilolanjoki virtaa Myrskylässä, Askolassa ja Porvoossa.

Kankurinmäen kalatie koostuu nk. ”teknisestä rakovirtauskalatiestä” yläosassa ja alapuolelle kunnostetusta luonnonmukaisesta koskesta. Kalatien alaosa tarjoaa siten myös virtakutuisten kalojen kutupaikkoja sekä poikasten elinympäristöä.

3.5.2 Taimenen luonnonlisäntymistä kahdessa kohteessa

Ilolanjokeen ei tehty mätirasiaistutuksia vuonna 2015, vaan seurattiin sähkökalastuksin mahdollisen luontaisen lisääntymisen käynnistymistä. Aiemmin hyväksi havaitussa kohteessa Myllysillanojassa lisääntyminen on jo säännöllistä. Lisääntyminen perustuu paikallisiin ”purotaimeniin”, mutta Kankurinmäen kalatien valmistumisen myötä puroon voi nousta myös meritaimenia.

Postimäenkoskesta saatiin ensimmäiset luonnonpoikaset Ilolanjoen pääuomasta. Postimäenkosken yläpuolisilta joen pääuoman koaloilta ei luonnontaimenia vielä tavattu. Syksyn 2014 lisääntymisolosuhteet eivät olleet kovin otolliset ja merikaloilla ei vielä ollut mahdolli-

Kuva 39. Ilolanjoen keskijuoksulle Kankurinmäen padon yhteyteen valmistui kalatie syksyllä 2015. Kalatien toteutti Uudenmaan ELY-keskus ja se muodostuu alaosalla luonnonmukaisesta koskesta ja yläosassa nk. teknisestä rakovirtauskalatiestä. (kuva: Harri Aulaskari).

suutta nousta jokeen. Ilolanjokeen kannattaa istuttaa keväällä 2016 taiminen mätijyviä. Syksyllä 2016 on ensimmäinen todellinen mahdollisuus meritaimenten nousulle jokeen kudulle, joten vuonna 2017 on jälleen tarpeen seurata luontaisen lisääntymisen onnistumista poikastutkimuksin.

3.5.3 Vadbäckenin tilanne säilynyt hyvänä

Porvoon Vekjärvestä Ilolanjokeen laskeva Vadbäcken kärsi aiemmin happikadoista, mutta toistaiseksi olosuhteet ovat säilyneet vakaina. Alkuvuosien istutustulokset vuosina 2005-2009 olivat heikkoja ja vuonna 2010 koko kalasto kuoli purosta. Syytä happikatoihin ei tiedetä, mutta puron vedessä on todettu mm. kaatopaikan suotovesien vaikutusta. Vuosina 2012-2014 uudelleen aloitetut taimenistutukset ovat olleet onnistuneita ja istukkaita on tavattu purosta runsaasti syksyjen 2013 ja 2015 sähkökalastuksissa. Aikanaan happikatojen takia keskeytyneitä kunnostustoimia purossa kannattaa jatkaa soraistamalla puron koskialueelle kutupaikkoja.

3.6 Koskenkylänjoki

Koskenkylänjoki saa alkunsa Artjärven Pyhäjärvestä ja se laskee Pernajanlahteen nykyisen Loviisan alueella. Varsinaisella Koskenkylänjoella on pituutta 38 kilometriä, mutta kokonaisuudessaan vesistö on laaja ja vaelluskalojen kannalta merkittäviä osia vesistössä ovat myös Koskenkylänjokeen laskeva Myrskylänjoki sivupuroineen sekä vesistön yläosalla Villikkalanjärveen laskevat joet.

Uudenmaan ELY-keskus on toteuttanut mittavia koskikunnostuksia ja kalatiehankkeita Koskenkylänjoen pääuomassa ELY:n kalatalousvaroin ja osin EU-rahoitteisten projektien puitteissa vuosina 2006-2011. Kunnostuksiin liittyi myös lohikalojen poikasistutuksia sekä seurantaohjelma, mutta nämä hankkeet ovat päättyneet. Jokitalkkarihankkeen pääasialliset toimialueet ovat olleet sivujoissa ja -puroissa, pääuoman osalta on toteutettu lohikalakantojen kotiuttamista eli tehty taimenen ja lohen mäti-istutuksia sekä vastaanotettu poikasistutukset. Vuonna 2015 Koskenkylänjokeen ja latvajokiin ei tehty mäti-istutuksia, vaan Jokitalkkarihanke toteutti luontaisen lisääntymisen seuranta sähkökalastuksin. Taimenen lisääntymistä todettiin tapahtuneen viidessä pääuoman koskessa ja kahdessa sivujokien koskessa.

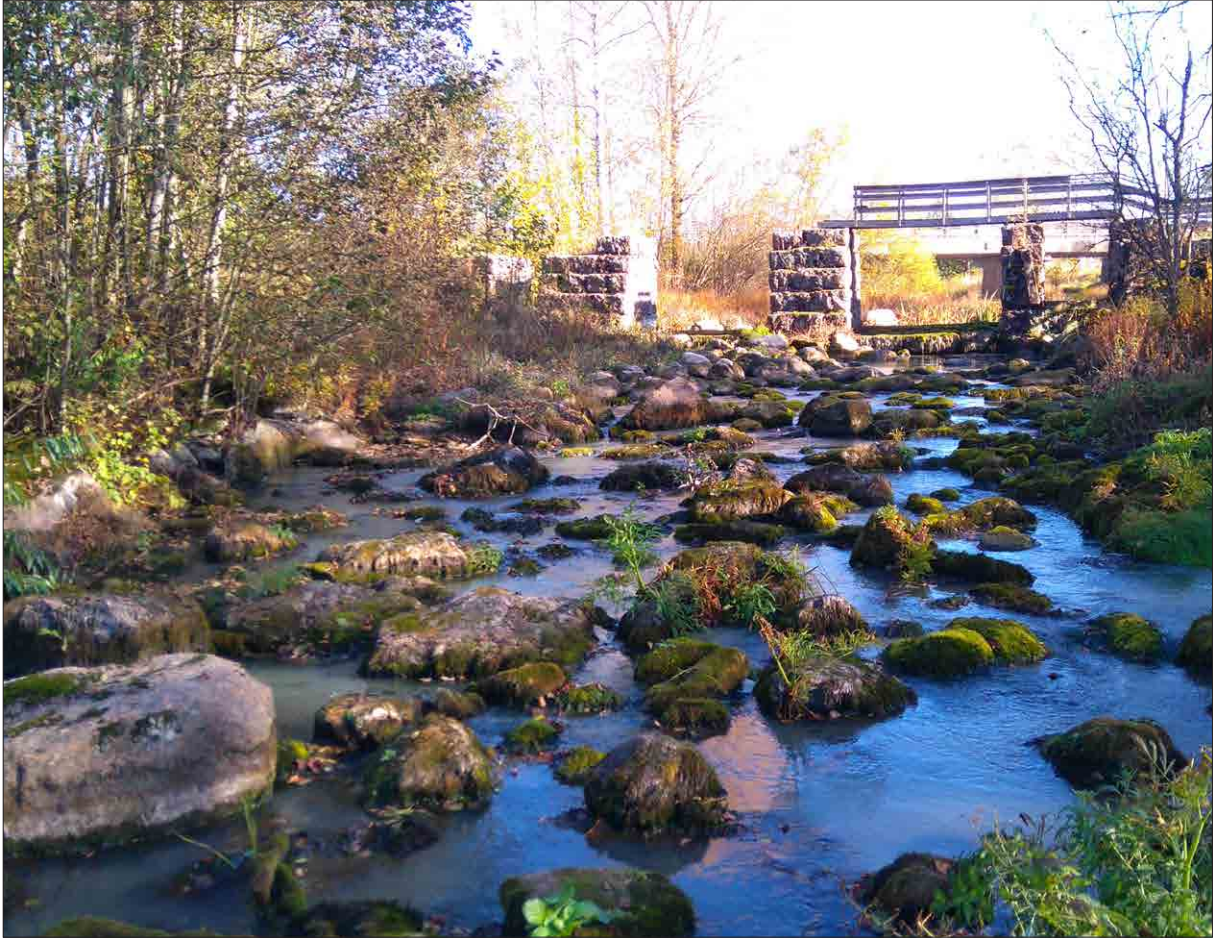
Kuva 40. Koskenkylänjoki saa alkunsa Artjärven Pyhäjärvestä ja joella on pituutta vajaat 40 km. Suurin sivujoki on Myrskylänjoki ja Päijät-Hämeessä laskee Villikkalanjärveen useampia pieniä jokia.

3.6.1 Taimen lisäänty useissa koskissa

Koskenkylänjoen pääuoman koskikunnostuksiin liittyen viimeinen sähkökoekalastus tehtiin vuonna 2012 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) toimesta. Tuolloin tutkituista kuudesta koskista viidestä tavattiin taimenen luonnonpoikasia ja Forsbynkoskesta myös lohen luonnonpoikasia.

Vuonna 2015 selvitettiin taimenen luonnonlisääntymistä sähkökalastuksin Jokitalkkarihankkeen voimin kahdeksassa Koskenkylänjoen koskessa, jotka olivat Hammarkoski, Kuuskoski, Sävträskfors, Mickelspiltomin Kvarnfors, Sahankoski, Käkikoski, Seppäläis-Huopinkoski ja Kartanonkoski. Lisäksi pääuoman välittömässä läheisyydessä kalastettiin Myrskylänjoen alaosalla oleva koski. Taimenen luontaista lisääntymistä todettiin tapahtuneen näistä kuudessa koskessa. Poikasia ei tavattu Sahankoskessa, Käkikoskessa eikä Seppäläis-Huopinkoskessa. Näistä Sahankoskessa ja Seppäläis-Huopinkoskessa tavattiin luonnonpoikasia vuonna 2012, eli olosuhteet lisääntymiselle ovat näissäkin koskissa olemassa.

Kuva 41. Koskenkylänjoessa syntyi luonnontaimenia useissa koskissa. Pienpoikasia esiintyi eniten tiuhoissa kivikoissa, kuten kunnostetussa Mickelspiltomin Kvarnforsissa.

Poikasmäärät olivat edelleen pääosin pieniä, kuten vuonna 2012. Osasyynä tähän olivat säät, jotka eivät syksyllä 2014 erityisesti suosineet kutua. On kuitenkin erityisen myönteistä kehitystä, että kutua on tapahtunut niin laajalla alueella. Se osoittaa, että paikallisia emokalvoja esiintyy koko joen matkalla ja jokeen tiedetään myös nousseen meritaimenia.

Poikastuotantoa voidaan parantaa pienillä ”täsmäkunnostuksilla” koskialueilla. Kunnostetut kosket tarjoavat monipuolista ympäristöä koko lohikalojen elinkierrolle, mutta kutuja ja pienpoikasalueita tulee edelleen kohentaa. Kutusoraikoita tulee kunnostaa pöyhimällä ja lisäämällä soraa oikeisiin kohtiin. Pienet luonnonpoikaset saatiin sähkökalastuksissa pääosin tiuhoista ja matalista kivikoista, missä petojen on vaikea saalistaa niitä. Koskissa esiintyy runsaasti muuta kalastoa ja pienpoikaset eivät selvästikään menesty avoimessa virrassa. Siksi osaan koskista tulee edelleen kunnostaa poikaskivikoita suojaisille reuna-alueille.

3.6.2 Villikkalanjärven joista Köylinjoessa luonnontaimenia

Koskenkylänjoki saa alkunsa Artjärven kolmesta eteläsuomalaisittain suuresta järvestä. Näistä Villikkalanjärveen laskee kolme suurempaa latvajokea, Haltia-Köylinjoki, Litinjoki ja Lanskinjoki. Kaikkiin kolmeen jokeen on kotiutettu taimenkantaa mäti-istutuksin. Luonnonlisäntymisen todettiin syksyn 2015 sähkökalastustutkimuksissa käynnistyneen erinomaisesti Köylinjoessa, mutta Villikkalanjärven läheisissä kohteissa Sammalkoskessa ja Litinjoen alajuoksulla tavattiin vain vanhempia, todennäköisesti istutettuja taimenia. Lanskinjoessa koekalastuksia on tehty melko vähän, mutta istutustulokset ovat niiden perusteella olleet heikkoja tai korkeintaan kohtalaisia.

Taimenen kotiuttamista Haltia-Köylinjokeen ja Litinjokeen tulee jatkaa vuorovuosin seurannan kanssa. Köylinjoen lisääntymisalueelle istutuksia ei ehkä enää tarvita ja Lanskinjoen suhteen tulee harvita, onko istutus toistaiseksi mielekästä. Lanskinjoessa voi olla tarpeen seurata esiintyykö joessa esimerkiksi korkeita kesäaikaisia lämpötiloja tai alhaista happipitoisuutta.

Kuva 42. Köylinkoskella viimeisteltiin kiveyksiä aiemmin kunnostetulla yläosalla.

3.6.3 Kuuskosken kalatiessä seurantatutkimus

Kuuskosken kalatiessä seurattiin vaelluskalojen nousua sähkökalastuksella ja kiinteällä pyydyksellä. Sähkökalastuksissa nähtiin meritaimenia kahdella koekalastuskerralla kolmesta, mutta pyydyksellä ei saatu lohikaloja. Kiinteällä pyydyksellä oli pyyntijaksoja syys- ja lokakuussa, jolloin joen virtaama oli erittäin pieni, eivätkä vaelluskalat siitä syystä olleet kovin aktiivisia. Lokakuussa pyydyksen ohjausaitoihin kertyi puiden lehtiä niin paljon, että aitojen yli virtasi vettä ja kalat ovat voineet uida aitojen yli. Vaelluskalahavaintoja saatiin elokuun alussa, jolloin virtaamat olivat suurempia. Kalatien yläpuolella Myrskylänjoessa havaittiin taimenia kudulla marraskuun alussa. Kutu tapahtui reilun puolen metrin syvyydessä, eikä näkyvyys ollut kovin hyvä. Ainakin yksi pinnassa käyneistä taimenista oli kokoluokaltaan selkeä meritaimen, mutta niitä saattoi olla useampiakin. Kokonaisuudessaan Kuuskosken kalatie vaikuttaa toimivan hyvin ja kalatiestä tai sen yläpuolelta on kalatien valmistumisen jälkeen saatu useampia havaintoja meritaimenista.

Kuva 43. Särkikalla turpa on hankealueella hyvin yleinen virtaveissä, vaikka koko Suomea ajatellen sitä ei esiinny kovin laajasti. Turvat kasvavat kookkaiksi, eivätkä kilon painon ylittävät yksilöt ole kovinkaan harvinaisia.

3.6.4 Lähdeojalla kunnostettiin

Myrskylänjokeen laskevassa Lähdeojassa kunnostettiin kutualuetta kiveyksin ja sorais-
tuksin. Kunnostus toteutettiin osin kivi- ja osin savipohjaiseen virtapaikkaan. Lähdeojaan
on istutettu taimenta mätijyvinä vuodesta 2012 alkaen. Myrskylänjoen latvavesissä ja
alueen puroissa valtaosassa istutuskohteita ensimmäiset taimenistukkaat saavuttavat
sukukypsyyden syksyllä 2016 ja luonnonlisäntymisen seuranta on mielekästä sijoittaa
syksyyn 2017.

Lähdeojan merkitystä Myrskylänjoen vesistölle on käsitelty laajemmin Jokitalkkarihank-
keen väliraportissa vuodelta 2014 (Katso kirjallisuutta: Vainio ym. 2015).

*Kuvat 44 ja 45.
Myrskylän Läh-
deojaan kunnos-
tettiin kutusorai-
koita ja puron
peratulle alaosalle
tehtiin kivillä
erosiosuojausta.*

3.7 Loviisanjoki

Loviisanjoki saa alkunsa Lapinjärvestä ja se laskee Loviisanlahden pohjukkaan kaupungin keskustassa. Pituutta joella on noin 25 kilometriä. Loviisanjoen yläjuoksulla havaittiin kutevia taimenia syksyllä 2014. Syksyllä 2015 seurattiin kudun onnistumista sähkökalastuksella ja todettiin poikasia syntyneen varsin hyvin. Loviisanjoen keskijuoksulle on suunnitteilla perkaushanke, joka tulee suuresti vaikuttamaan Loviisanjoen tulevaisuuteen vaelluskalajokena.

3.7.1 Loviisanjoen yläjuoksulla syntyi luonnontaimenia

Loviisanjoen yläjuoksulle on istutettu taimenta mäti-istutuksin vuodesta 2010 alkaen. Ensimmäiset istukkaat saavuttivat sukukypsyyden syksyllä 2014 ja jo tuolloin havaittiin paikallisia, noin 25-40 cm mittaisia taimenia kudulla. Vuonna 2015 tehtiin mäti-istutuksia vain Loviisaan aivan joen alajuoksulla. Yläjuoksulle istutuksia ei tehty, vaan seurattiin kudun onnistumista sähkökalastuksella. Keväällä syntyneitä poikasia saatiin yhdellä kalastuskerralla 18 kappaletta vajaan sadan metrin matkalla, mikä kalastusympäristöön ja -olosuhteisiin nähden oli varsin hyvä määrä.

Syksyt 2014 ja 2015 olivat molemmat kivia ja Loviisanjoenkin virtaama oli pääosin vähäinen. Loviisanjoen pääuoma on valoisilla peltoalueilla pahoin umpeenkasvanut ja pienillä virtaamilla mahdolliset meritaimenet eivät ehkä pääse nousemaan joen latvavesiin. Joen keskijuoksulle on suunnitteilla laaja perkaushanke. Perkaushankkeen toteutustapa ratkaisee sen, tuleeko joesta nousu- ja elinkelpoinen kalastolle vähän veden aikana. Luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteita noudattaen on Loviisanjoella mahdollisuus kehittyä vaelluskalajoeksi. Perinteisellä suoravivaisella perkaustavalla aiheutetaan lähinnä vahinkoa kalastolle ja joen umpeenkasvu ja uusi perkaus ovat väistämättä edessä.

Kuva 46. Loviisanjoki saa alkunsa Lapinjärvestä ja joki laskee Suomenlahteen Loviisanlahden pohjukkaan. Loviisanjoessa tavattiin ensimmäiset luonnonkudusta syntyneet taimenen poikaset.

3.8 Taasianjoki

Taasianjoen pituus on noin 80 km. Se saa alkunsa Iitin seudulta, virtaa suurimmaksi osaksi Lapinjärven kunnan alueella ja laskee Suomenlahteen Ruotsinpyhtäällä, nykyisen Loviisan itäosissa. Taasianjoessa on toteutettu laajoja vesirakennushankkeita tulvimisen estämiseksi ja joessa on vähän luonnonkoskia jäljellä. Taasianjokea ei ole pidetty merkittävänä vaelluskalajokena, mutta monet sivupurot ja osa koskialueista soveltuvat hyvin lohi- ja vaelluskalolle. Taimenta on kotiutettu hyvin tuloksin Taasianjoen vesistön sivupuroihin Lapinjärvellä ja Iitissä. Myös Taasianjoen keskijuoksulle on istutettu taimenta, mutta siellä on esiintynyt happiongelmiä, jotka pahimmillaan ovat johtaneet laajoihin kalakuolemiin. Happikatojen syy ei ole selvillä, mutta veden laatua seurataan nyt tarkemmin syyn selvittämiseksi. Viimeiset taimenen mäti-istutukset ovat onnistuneet hyvin myös kalakuolemien riivaamalla alueella.

3.8.1 Taasianjoessa ei kalakuolemia enää kesällä 2015

Taasianjoen keskijuoksulla ei esiintynyt kuluneena vuotena kalakuolemia kahden edellisvuoden tapaan. Jokitalkkarihanke seurasi happipitoisuutta mittauksin ja Uudenmaan ELY-keskus asensi jokeen kaksi jatkuvatoimista happimitaria, jotta mahdollisen happikadon muodostumista voitiin seurata reaaliaikaisesti. Kesä- ja heinäkuun viileyden ja kohtalaisena säilyneen virtaaman takia happikadolle ei ilmeisesti muodostunut otollisia olosuhteita. Elokuussa alkaneiden helteiden aikana happipitoisuus laski kuun puolivälissä hälyttävän alhaiseksi, mutta tilanne korjaantui ilman, että olosuhteissa tapahtui selkeää muutosta (sateita tms.). Happipitoisuuden seuranta on tarkoitus jatkaa vuonna 2016.

Kuva 47. Taasianjoen latvat sijaitsevat Iitissä, joen keskijuoksu Lapinjärvellä ja joki laskee Suomenlahteen Ruotsinpyhtäällä nykyisen Loviisan alueella.

Tapahtuneista kalakuolemista ja aiemmista heikoista istutustuloksista huolimatta Taasianjoen keskijuoksun kolmeen koskeen Lapinjärvellä istutettiin taimenta mätijyvinä. Syksyn sähkökalastuksissa todettiin istutusten onnistuneen erinomaisesti. Syitä onnistumiseen ovat mm. olosuhteiden säilyminen joessa hyvinä kesän yli ja lisäksi se, että aiemmat kalakuolemat harvensivat tehokkaasti kilpailevia särkikaloja ja petokaloja. Aika näyttää, säästytäänkö uusilta kalakuolemilta ja ehtiikö taimen vallata koskia elinpiirikseen vai palautuuko särkikalamassa täysin ennalleen.

3.8.2 Istutuksia ja kunnostuksia sivupuroissa jatkettiin

Iitin ja Lapinjärven kuntien alueelle tehtiin mäti-istutuksia viiteen sivupuroon, joihin kaikkiin istutuksia on tehty jo aiemmin. Iitin puroihin istutus oli kolmas ja istutusta jatketaan vielä 1-2 vuotta. Sen jälkeen ensimmäiset istukkaat ovat saavuttaneet sukukypsyyden ja voidaan odottaa luontaisen lisääntymisen käynnistyvän. Ennen ensimmäistä odotettavaa kutukertaa on lisääntymisalueilla tarpeen tehdä pienimuotoisia kunnostustoimia.

*Kuva 48.
Taimenen mäti-rasiaistutusta Taasianjoen latvavesissä Iitissä. Lämpimät päivät saivat purot aukeamaan jääpeitteestä, mutta kylmät yöt muodostivat uutta jäätä reunakiviin ja kasvillisuuteen.*

Kuva 49. Kunnostustyötä Lapinjärven Lappbäckenissä.

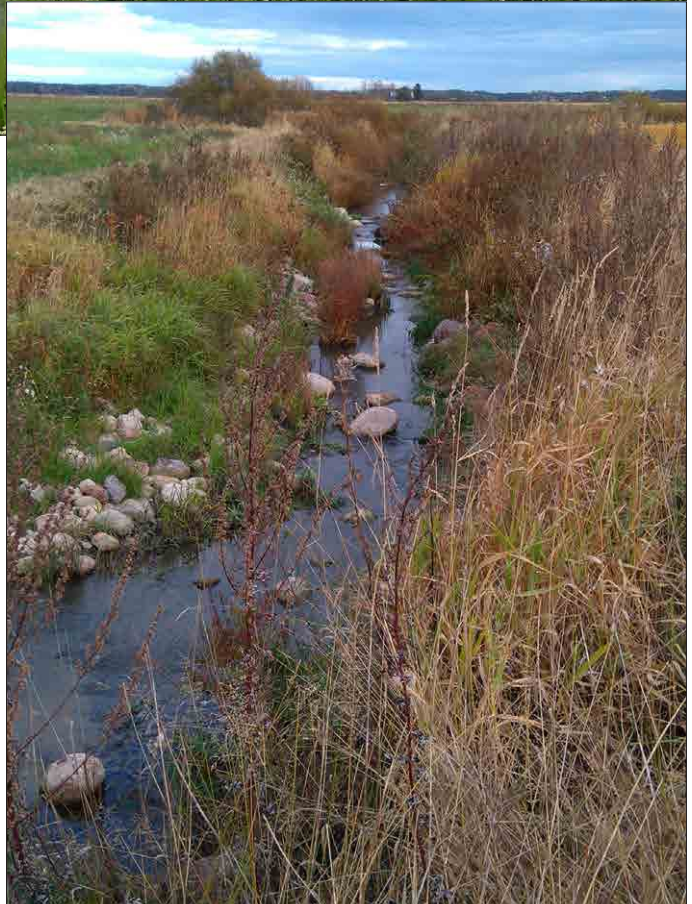

Lapinjärven puroihin Lappbäckeniin ja Virmajokeen mäti-istutuksia on tehty jo riittävän pitkään, jotta sukukypsä taimenia alueella esiintyy. Puroihin on myös kunnostettu kutualueita. Kuivien syksyjen takia kutuolosuhteet ovat olleet sen verran heikot, että puroihin on edelleen istutettu mätijyviä riittävän vahvojen poikasvuosiluokkien aikaansaamiseksi. Olosuhteet kudulle olivat jälleen sen verran huonot, että istutusta jatkettaneen vielä yhden kerran ennen välivuoden pitämistä ja luonnonlisäntymisen seurantaa.

Lappbäckenin alajuoksulta poistettiin kesäkuussa huonokuntoinen peltotien silta ojarumpuineen. Samalla hieman kivikkoiseen virtapaikkaan kunnostettiin noin 50 metriä kivi- ja sorapohjaista aluetta taimenten kutupaikaksi. Kunnostuksen yhteydessä vietiin sora- ja kivitäydennystä myös aiemmin kunnostettuun kohteeseen puron yläjuoksulla.

*Kuvat 50 ja 51.
Lappbäckenin
kunnostustyömaa
töiden päätyttyä
kesäkuussa ja loka-
kuussa kasvillisuu-
den peittäessä työn
jälkiä.*

4. Kalastuksen valvontaa ja neuvontatyötä

Valvontaa erityisesti kalateiden luona

Jokitalkkarit suorittivat kalastuksenvalvontaa kalastusalueilta saamiensa valtuutusten mukaisesti ja neuvontatyötä koko hankealueella. Valvonta oli aktiivista ja säännöllistä kalateiden luona ja muilla vesialueilla valvontaa suoritettiin pääasiassa hankkeen muiden maastotöiden yhteydessä. Hankkeen valvoja osallistui myös valvojien, poliisin ja merivartioston yhteiseen valvontaiskuun Porvoossa.

Avainkohteisiin laadittiin opasteita

Hankkeen puolesta laadittiin laminoituja kalastusopasteita, joita vietiin useisiin kohteisiin kertomaan esimerkiksi kalateiden kalastuskielloista, rauhoituspiireistä ja sallituista kalastusalueista. Kieltotauluja on sijoitettu avainkohteisiin jo muutaman vuoden ajan ja tieto kalastusrajoituksista ja valvonnan olemassaolosta alkaa levitä. Aluksi kieltotaulut herättivät ärtymystä joissakin kalastajissa ja tauluja revittiin pois. Hankkeessa on toistaiseksi toteutettu valvontaa neuvomalla ja opastamalla eikä niinkään ”sakottamalla”, mikä on koettu positiivisempänä ja vaikuttavampana sekä hankkeen toimintaa ja päämäärää tukevana. Neuvonnan myötä kalastajat ovat paremmin ymmärtäneet ja hyväksyneet kalastusrajoitukset ja kyltitkin ovat viime aikoina saaneet olla enimmäkseen paikallaan.

Kalastuslain muutos vuoden 2016 alussa lisää opastavan valvonnan tarvetta

Kalastuslain muutos vuoden 2016 alussa tuo runsaasti tarvetta neuvonnalle ja opastavalle kalastuksenvalvonnalle. Uusi laki on jo aiheuttanut epätietoisuutta sallituista kalastuspaikoista, eivätkä viranomaiset tai kalastuksenvalvojatkaan voi välttämättä antaa yksiselitteisiä vastauksia. Virtavesien kalastussäännöt ovat olleet huonosti tunnettuja tähänkin asti, joten lakimuutos antaa hyvän mahdollisuuden selkeyttää sääntöjä ja tehdä ne tunnetuiksi ja ymmärrettäviksi satunnaisesti kalastavillekin.

Lasten ja nuorten opastus vahvasti mukana toiminnassa

Hankkeessa on lähtökohtaisesti ollut tärkeää lasten ja nuorten opastaminen kalastusasioissa ja vesiluonnon tuntemuksessa. Koululaisyhteistyö on ollut jatkuvasti mukana toiminnassa. Vuonna 2015 Sipoonjoella ohjattiin eräleiriläisiä purokunnostuksessa ja Porvoon Peipon koulun oppilaat osallistuivat toimintaan Gammelbackan purolla.

Kuva 52. Virtavesissä on useita paikallisesti tai ajallisesti kalastusrajoittavia sääntöjä esimerkiksi kalateissa, koskilla ja rauhoituspiirien alueilla. Säännöistä tiedotetaan paitsi oppaissa yms., myös maastoon sijoitettavilla kylteillä.

5. Uusi kalastuslaki ja -asetus voimaan vuoden 2016 alussa

Pitkään valmisteltu uusi kalastuslaki astui voimaan 1.1.2016. Kalastuslaissa keskeistä on uhanalaisten kalakantojen suojelu sekä kalastuksen järjestäminen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Vaelluskalojen suhteen uusi laki tuo merkittävää tukea Jokitalkkarihankkeen alkuperäisille tavoitteille ja toiminnalle. Toisaalta laki ja sen toimeenpano vaativat paljon toimenpiteitä kalastuksen järjestämisessä hankealueella.

Kalastuslupajärjestelmä yksinkertaistuu

Vanhat valtion kalastushoitomaksu ja läänikohtaiset vieheluvat korvautuvat yhdellä kalastonhoitomaksulla. Kalastonhoitomaksu koskee 18-64 -vuotiaita henkilöitä ja se tulee maksaa, jos kalastaa muuten kuin onkimalla tai pilkkimällä. Luvalla saa kalastaa koko maassa yhdellä vavalla ja vieheellä, joskin erityisesti virtavesissä on erityisrajoituksia. Pyydyskalastajan tulee lisäksi hankkia vesialueen omistajan lupa.

Uusi kalastuslaki rajoittaa kalastusta vaelluskalavesistöjen koski- ja virtapaikoissa sekä jokisuissa

Vaelluskalavesistöllä tarkoitetaan sellaista vesialuetta, jota vaelluskalat käyttävät keskeisenä vaellustienään tai lisääntymisalueenaan. Vaelluskaloiksi luetaan mm. taimen, lohi, ankerias, nahkiainen, toutain sekä siian vaeltavat kannat. Vaelluskalavesistöjen koski- ja virtapaikoissa ei saa onkia lainkaan eikä kalastaa uistimella valtion kalastonhoitomaksun maksamalla. Vaelluskalajoessa ei saa kalastaa verkolla 15.8.-30.11 välisenä aikana ja meressä kilometriä lähempänä vaelluskalajoen suuta on kalastaminen verkolla kielletty 15.8.-31.10 välisenä aikana.

Kaikissa Jokitalkkarihankkeen seitsemästä joesta esiintyy ainakin joitain vaelluskaloja ja ne täyttävät vaelluskalajoen määritelmän. Silti luokittelu vaelluskalajoeksi perustuu osittain vanhan kalastuslain mukaiseen päätökseen lohi- ja siikapitoisista vesistöistä. Uuden kalastuslain mukaisia vaelluskalavesistöjä ovat Sipoonjoki, Mustijoki-Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Ilolanjoki ja Koskenkylänjoki. Vaelluskalavesistöksi määrittely koskee koko vesistöä, myös Päijät-Hämeen puoleisia osia vesistöistä patojen yläpuoliset vesistöalueet mukaan lukien.

Kalastusasetuksessa luonnontaimen rauhoitettiin

Luonnossa syntynyt taimen rauhoitettiin kalastusasetuksella kokonaan. Käytännössä luonnontaimen erotetaan istutetusta taimenesta rasvaeväleikkauksen avulla. Vähintään vuoden ikäisenä istutettavat taimenet on eväleikkattava eli selkäevän ja pyrstön välissä

Kuva 53. Vaelluskalavesistön koski- ja virtapaikassa saa kalastaa vain erityisluvan ostamalla. Toistaiseksi hankealueella on vain muutamia kohteita, joihin lupa on saatavilla.

Kuvat 54 ja 55.

Rauhoitetun luonnontaimenen tunnistaa ehjästä rasvaevästä (nuoli vasemmassa kuvassa). Istutetulla taimenella leikattu rasvaevä ikäänkuin arpeutuu, mutta evä jää tyngäksi.

oleva rasvaevä leikataan pois. Rasvaevä ei kasva takaisin ja näin istutettu poikanen voidaan tunnistaa istutetuksi kalaksi myös aikuisena yksilönä. Mätijyvänä istutettavilta lohikaloilta rasvaevää ei voida leikata ja ne rinnastetaan rauhoitettuihin luonnonkaloihin. Mäti-istutusten tarkoitus onkin tuottaa luontoon sellaisia emokaloja, jotka pääsevät kutemaan ja tuottamaan poikasia, eikä niiden pyynti siksi olisikaan mielekäästä.

Eväleikatun taimenen alamitta on 50 cm, joskin se voidaan ELY-keskuksen päätöksellä nostaa 60 cm:iin, kuten alamitta on ollut vanhassa laissa.

Kalastusasetukseen on lisätty poikkeus, jonka mukaan sellaisissa puroissa tai lammissa, joihin ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä, ei taimenella ole täysrauhoitusta eikä alamittaa, vaan ylämitta 45 cm. Tällaisia vesistönsia ei tulkita löytyvän hankealueen virtavesistä.

Taimen (myös rasvaeväleikattu), lohi ja siika ovat rauhoitettuja virtavesissä syys-, loka- ja marraskuussa. Harjus on rauhoitettu huhti- ja toukokuussa.

Kalastuksen järjestäminen virtavesissä uudenaikaisessa tilanteessa

Vaelluskalavesistön koski- ja virtapaikassa ei saa onkia, pilkkiä eikä kalastaa vieheellä valtion kalastonhoitomaksuun perustuen. Jokien suvantoalueilla nämä oikeudet ovat voimassa. Rajanveto suvannon ja virtapaikan välillä on yksi hankalimpia kysymyksiä uuden kalastuslain täytäntöönpanossa. Ajan mittaan kalastuskieltoalueet tulevat tarkentumaan ja ne merkitään esimerkiksi "kalastusrajoitus.fi" -palveluun. Aluksi niin kalastajan kuin kalastuksen valvojan täytyy tehdä maltillisesti tulkintoja. Jokien hidasvirtaisilla osilla saa kalastaa ja ainakin selkeät, kivikkoiset virtapaikat vaativat vesialueen omistajan vieheluvan. Lisäksi kalastusta saattavat säädellä paikalliset päätökset, kuten rauhoituspiirit.

Koski- ja virtapaikkoihin voidaan myydä erillisiä viehekalastuslupia vesialueiden omistajien toimesta. Tällaisia erityislupa- tai yhtenäislupa-alueita on hankealueella vain muutama. Hankealueen virtavesille on tyypillistä, että vesialueiden osakaskunnat eivät toimi aktiivisesti tai ne eivät ole lainkaan järjestäytyneitä. Silloin ei ole sellaista tahoja, joka voisi kalastusluvan virtapaikkaan myöntää. Tämä on suuri ongelma ja haaste hankealueen kalastuksen kehittämisessä ja järjestämisessä. Monet koski- virtapaikat ovat hyvin viihtyisiä virkistyskäyttöympäristöjä ja suosittuja kalastuskohteita. Säännelty kalastus vesialueen omistajan luvalla olisi monin paikoin mahdollista järjestää uhanalaisia

kalakantoja vaarantamatta. Koskialueiden kalastus saadaan varmasti ajan kanssa järjestettyä mielekkäällä tavalla. Siirtymäaikana tulee kuitenkin huolehtia myös siitä, että kalastusrajoituksista on tietoa saatavissa, eikä kalastuskulttuuri pääse repsahtamaan hallitsemattomaksi valvonnan puutteen takia ja sen vuoksi, että osa kalastajista kokee rajoitukset ylivoimaisiksi.

Vesialueiden osakaskuntia on heräteltävä toimintaan ja pieniä osakaskuntia on tarpeen yhdistää laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Tällöin saataisiin muodostettua riittävän laajoja alueita, jotta alueellinen kalastuslupa olisi mielekäs hankinta ja lupamyynä sekä kalastuksenvalvonta saataisiin järjestettyä. Vesialueiden yhdistäminen on hidas ja työläs prosessi. Lainsäätäjän taholla tiedostetaan ongelma ja helpotusta yhdistämisiin on luvassa, mutta siitä huolimatta vesialueiden yhdistämistoimituksia on tarpeen käynnistää jo nyt.

6. Jokitalkkarihankkeelle haetaan jatkoa vuosiksi 2017-2018

Jokitalkkarihankkeen viimeinen vuosi 2016 on käynnistynyt ja toiminta jatkuu hanke-suunnitelman mukaisesti. Vuoden mittaan tehdään keskeiset työt kuten mätijyvästutukset, kunnostustoimet, tutkimus ja seuranta, kalateiden hoito sekä kalastuksen valvonta. Viimeisen hankevuoden työssä hankesuunnitelmaan kuuluvien lohikalakantojen hoito- ja kehittämissuunnitelmien laadinta on keskeisessä roolissa.

Istutuksin aikaansaatu taimenen luontaista lisääntymistä on todettu tähän mennessä jo yli kahdessakymmenessä kohteessa hankealueella ja lukuisia uusia kohteita on odotettavissa lähivuosina. Hankealue on laajentunut jatkuvasti vuosien kuluessa, mistä johtuen taimenkantojen kehittyminen on eri vaiheissa. Luonnontaimenen rauhoitus uudessa kalastusasetuksessa parantaa uhanalaisten taimenkantojen kehittymismahdollisuuksia ja edistää niiden levittämistä uusille alueille. Kalastuksen järjestämisessä on entistä selkeämmin voitava suojella uhanalaisia kalakantoja ja toisaalta parannettava kalastusmahdollisuuksia sellaisten kalalajien osalta, joiden kannat ovat kestäväällä tasolla.

Uusi kalastuslaki asettaa uusia velvoitteita kalavesien hoitoon ja Jokitalkkarihankkeen työpanosta ja aluetuntemusta tarvitaan kalastuslain siirtymävaiheessa 2016-2018. Näinä vuosina muodostetaan uudet kalatalousalueet ja uutta kalastuslakia aletaan toteuttaa käytännössä. Jokitalkkareiden työlle on erityinen tarve ja hanke hakee jatkoa työlleen vuosille 2017 ja 2018. Hankkeelle haetaan rahoitusta aiempaan tapaan. Hankealueeseen sisällytetään pieniä lisäosia ja hankesuunnitelmaa päivitetään eri vesistöalueiden ajan-kohtaisia tarpeita vastaavaksi.

Kiitokset

Hankeella on laaja tukijoukko, joka on antanut oman panoksensa hankealueen virtavesien kehittämiseen niin kalavesinä kuin muihinkin virkistyskäyttömuotoihin soveltuvina kohteina. Toimintaan on osallistunut talkooväkeä, vesien omistajia, rantojen omistajia, kalastusalueiden toimihenkilöitä sekä viranomaisia kunnista, ELY-keskuksista, Luonnonvarakeskuksesta ja Metsähallituksesta.

Hankkeen ovat osaltaan mahdollistaneet laaja rahoittajien joukko (rahoittajat on lueteltu esipuheessa ja luvussa 1.3).

Kiitämme kaikkia hankkeessa mukana olevia ja hankkeeseen myötävaikuttavia tahoja!

7. Yhteenveto vuodesta 2015

Jokitalkkarihanke istutti taimenta mätijyvinä tai ruskuaispussipoikasia yli 50 koskeen tai puroon vuonna 2015 (kartta kuvassa 2, s. 7). Istutuksia ei tehdä alueille, joissa esiintyy *alkuperäisiä* taimenkantoja tai alueille, joissa seurattiin *istutettujen* taimenten luontaista lisääntymistä.

Jokitalkkarihanke sähkökalasti yli 60 kohteessa. Koekalastuksilla tutkittiin lohikalajien luontaista lisääntymistä, istutusten tuloksellisuutta, tehtiin kalateiden toiminnan tutkimusta ja taustaselvityksiä kalakannoista.

Jokitalkkarit hoitivat sovitut kalateiden avaamiset ja sulkemiset, kävivät tarkastamassa kaikkien kalateiden toimintakunnon sekä tekivät tarvittavat pienet korjaustoimet (tukkeiden poistot yms.).

Kalastuksen valvontaa suoritettiin saatujen valtuutusten puitteissa ja erityisesti kalateiden luona. Koko hankealueella tehtiin neuvontatyötä ja mm. laadittiin ja vietiin maastoon kalastusopasteita.

Sipoonjoella kunnostettiin kutusoraikkoja Sipoonkorven kansallispuiston alueelle Byabäckeniin.

Sipoonjoella sähkökalastettiin seitsemässä eri kohteessa taimenkannan tilan selvittämiseksi. Keväällä 2015 taimenen poikasia oli syntynyt Byabäcken-sivupurossa ja yhdessä Sipoonjoen pääuoman koskessa. Taimenkanta ei ole vielä levittäytynyt Brobölen kalatien yläpuoliseen Sipoonjokeen. Syksyllä 2015 tavattiin kutevia taimenia kahdella eri alueella Byabäckenissä.

Mustijoen alajuoksulla Porvoossa taimenen luonnossa syntyneitä poikasia saatiin Kungsbäckenistä ja Grindängsbäckeniin kunnostettiin kutusoraikoita.

Vaelluskalat eivät pääse Tjusterbyn padon ohi Mustijoen koskille. Siksi suuri määrä meritaimenia kutee Brasaksen kalatiessä samaan paikkaan. Kutu ei juurikaan tuota poikasia liian pienen kutu- ja poikasalueen takia.

Mustijoen vesistössä Pornaisissa esiintyvän taimenen alkuperäiskannan lisääntymismenestys on ollut melko heikkoa viime vuosina. Syksyllä kuitenkin havaittiin useampia kudulla olevia taimenia.

Mustijoen latvavesissä ja Mäntsälänjoessa on havaittu alhaisia happipitoisuuksia kesäaikaan, mikä on vaikeuttanut taimenen kotiuttamista osassa istutusalueita. Istutustoimintaa on laajennettu uusille alueille sivujokiin, missä happipitoisuudet ovat mittausten perusteella säilyneet hyvinä.

Porvoon Gammelbackanpurossa jatkettiin vuonna 2014 aloitettua kunnostushanketta. Puron kunnostusta jatkettiin sekä konevoimin, että talkootyönä. Kouluyhteistyötä jatkettiin ja oppilaat osallistuivat taimenten istuttamiseen, sähkökalastukseen ja siivoustalkoisiin. Taimenen mäti-istutukset vuosina 2014 ja 2015 ovat onnistuneet erinomaisesti.

Porvoonjoen Strömsberginkosken kalatien korjaamista ja kosken ja joen edustan kalastusjärjestelyitä koskien Jokitalkkarit kutsuivat koolle laajan asiantuntija-

joukon. Järjestetyssä kokouksessa sovittiin korjaussuunnitelman ja kustannusarvion laatimisesta.

Porvoonjoen latvavesissä Orimattilassa, Lahdessa ja Hollolassa jatkettiin kutupaikkojen kunnostusta neljässä eri kohteessa.

Porvoonjoen vesistöissä tehtiin useampia havaintoja taimenen kudusta syksyllä 2015.

Ilolanjokeen valmistui kalatie Porvoon Kankurinmäkeen ELY-keskuksen toimesta ja joen ainoa täydellinen vaelluseste poistui. Postimäenkoski voi vielä ajoittain rajoittaa nousumahdollisuuksia.

Ilolanjoessa seurattiin sähkökalastuksin taimenen luontaista lisääntymistä. Taimenen luonnonpoikasia saatiin Postimäenkoskesta ja yhdestä sivupurosta, jossa lisääntyminen on ollut säännöllistä jo useamman vuoden. Kalatien valmistumisen myötä laajempaa kutua voidaan odottaa syksyllä 2016.

Ilolanjoen sivupuroista luontoarvoiltaan arvokas Vadbäcken Porvoossa kärsi aiemmin happikadoista. Tilanne on säilynyt hyvänä viime vuosina ja sähkökalastuksessa tavattiin useamman vuosiluokan mätirasiapoikasia.

Koskenkylänjoen pääuomaan ei tehty mätijyväistutuksia vuonna 2015, vaan seurattiin sähkökalastuksin lohikalajien luontaista lisääntymistä joen koskissa. Sähkökalastetuista kahdeksasta koskesta viidestä saatiin luonnossa syntyneitä taimenia. Koskenkylänjoessa esiintyy koko joen alueella paikallisia sukukypsiä taimenia ja jokeen nousee myös meritaimenia kudulle.

Myrskylänjoen vesistöissä tehtiin kutupaikkakunnostuksia ja mäti-istutuksia latvavesissä. Joen alajuoksulla todettiin syntyneen taimenen luonnonpoikasia ja myös kutevia taimenia nähtiin syksyllä 2015.

Artjärven järvien yläpuolisten jokien tutkimuksessa saatiin luonnossa syntyneitä taimenen poikasia Köylinjoesta.

Villikkalanjärven läheisyydessä olevista koskista ei vielä saatu luonnontaimenia. Lanskinjoen tilanne on huolestuttava, sillä lukuisista istutuksista huolimatta sähkökalastuksissa on tavattu vain yksittäisiä taimenia.

Loviisanjoen yläosalla taimenen luontainen lisääntyminen on käynnistynyt.

Loviisanjoen keskijuoksulle suunnitteilla oleva perkaushanke viivästyttää joen keski- ja alaosan kalastonhoidon toteutusta.

Taasianjoen keskijuoksulla Lapinjärvellä ei esiintynyt happikatoa ja kalakuolemia vuosien 2013 ja 2014 tapaan. Taimenen mäti-istutukset onnistuivat hyvin.

Lapinjärven Lappbäckenin kunnostusta jatkettiin kiveämällä ja soraistamalla puroa kahdella alueella.

Taasianjoen latvapuroihin Iitissä tehtiin taimenen mäti-istutuksia kolmatta vuotta. Ensimmäiset taimenet tulevat sukukypsään ikään vuosien 2016-2017 kuluessa.

8. Kirjallisuutta:

Degerman, E., Nyberg, P. ja Sers, B. 2001. Havsöringens ekologi. Fiskeriverkets sötvattenlaboratorium. ISSN 1404-8590. 123 s.+liites.

Degerman, E., Nyberg, P., Näslund, I. & Jonasson, D. 1998. Ekologisk fiskevård. Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund. 335 s. ISBN 91-86786-32-6.

Eloranta, A. 2010. Virtavesien kunnostus. Kalatalouden keskusliitto. 278 s.

Henriksson, M., Myllyvirta, T. & Vainio, S. 2013. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 2010-2012. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 75 s. + liites.

Henriksson, M., Myllyvirta, T. & Vainio, S. 2010. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 2007-2009. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 94 s. + liites.

Henriksson, M., Vainio, S., Myllyvirta, T. ja Niemi, J. 2010. Ilolanjoen pohjapadon kalatien seuranta 2007-2009. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 10 s.+liites.

Henriksson, M. & Myllyvirta, T. 2008. Porvoonjoen ainevirtaamat ja kuormitus. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 34 s. + liites.

Henriksson, M., Myllyvirta, T. & Vainio, S. 2007. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 2004-2006. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 75 s. + liites.

Henriksson, M., Myllyvirta, T. & Vainio, S. 2004. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 2001-2003. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 58 s. + liites.

Henriksson, M., Myllyvirta, T. & Mettinen, A. 2000. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 1998-2000. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 94 s. + liites.

Henriksson, M. & Myllyvirta, T. 1998. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 1995-1997. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 41 s. + liites.

Henriksson, M. & Myllyvirta, T. 1994. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 1992-1993. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 33 s. + liites.

Henriksson, M. & Myllyvirta, T. 1997. Sipoonjoki: Sipoonjoen vesistön veden laatuun ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvista haitoista ja niiden torjunnasta. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys. 107 s.

Janatuinen, A. ja Vainio, S. 2014. Mäti-istuttajan opas. Lohikalojen istuttaminen Whitlock-Vibert -mäti-rasioissa - kokemuksia ja ohjeita. Virtavesien hoitoyhdistys ry. 32 s. + liites.

Juvonen, M. ja Vainio, S. 2008. Sipoonjoki. Sipoonjoen ja sen sivupurojen kalataloudellinen kartoitus ja kunnostustarve-ehdotukset. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 67 s. + liites.
Lempinen, P. 2001. Suomenlahden meritaimenkantojen suojele- ja käyttösuunnitelma. Kala- ja riistahallinnon julkaisuja 52/2001. 142 s.

Karppinen, P. Ja Suomela, J. 2010. Porvoonjoen kalatieseuraanta 2010. Työraportti. Kala- ja Vesitutkimus Oy. 3 s.

Koljonen, M-L., Janatuinen, A., Saura, A. ja Koskiniemi, J. 2013. Genetic structure of Finnish and Russian sea trout populations in the Gulf of Finland area. Finnish Game and Fisheries Research Institute. 100 s. ISBN 978-952-303-067-1. ISSN 1799-4756 (PDF).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös. Antopäivä 29.12.2011. Taltionumero 3870. Dnro 1321/1/11. 50 s. (Mustijoen Tjusterbynkoski)

Lempinen, P. (toim.) 2013. Koskenkylänjoen virtavesikunnostushankkeen loppuraportti. Uudenmaan Ely-keskus. 34 s. + liites.

- Lempinen, P. 1999. Sipoonjoen ja Mustijoen kalatietutkimus 1998. Uudenmaan ympäristökeskus -monistetta nro 54. Helsinki: Uudenmaan ympäristökeskus.
- Lossi, K. 2014. Toimintakertomus 2014. Gammelbackan puron kunnostus. 7 s. +liites.
- Lossi, K. 2014. Toimintakertomus 2015. Gammelbackan puron kunnostus. 6 s. +liites.
- Maa- ja metsätalousministeriö, Mavi, Maa- ja kotitalousnaiset, MTK, Metsähallitus, Pro Agria, Riistan- ja kalantutkimuslaitos, Salaojayhdistys, Syke, Työvoima- ja elinkeinokeskus, Uudenmaan ympäristökeskus. 2008. Purot -elävää maaseutua. Purokunnostusopas, 53 s. + liites.
- Maa- ja Metsätalousteriö/Uudenmaan ympäristökeskus 1998. Taasianjoen vesistötyö. Tulvaperkkausista luonnonmukaiseen vesistö rakentamiseen. Esite 16 s.
- Marttinen, M ja Koljonen, M-L 1989. Uudenmaan meritaimenkantojen inventointi ja geneettinen tutkimus. Helsinki: Uudenmaan kalastuspiirin kalastustoimisto. 141 s.
- Muuri, T. ja Rantataro, T. 2013. Pilvijärven lasku-uoman (Pilvijärven puro) inventointi 7.6.2013. Muistio 11.6.2013. Uudenmaan ELY-keskus. 2 s. + liites.
- Myllyvirta, T., Vainio, S., Niemi, J. ja Henriksson, M. 2013. Jokitalkkarihanke 2012-2016. Väli raportti vuodelta 2012. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 25 s. + liites.
- Mänttari, V. 2013. Ruskeasuon kalataloudellisen velvoitetarkkailun vuosiraportti vuonna 2013. Kymijoen vesi ja ympäristö ry. 17 s. + liites.
- Peura, P. & Halmetoja, A. 1992. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu 1989-1991. Väkipyrä Oy ja Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 43 s.
- Nikiforow, M. 1993. Sipoonjoen ja Sipoonlahden kalastus selvitys 1992. Sipoon Kunta, ympäristölautakunta. 55 s. + liites.
- Saura, A. 2001. Taimenkantojen tila Suomenlahden pohjoisrannikon joissa. Kalatutkimuksia 175. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 48 s.
- Segestråle, C. 1939. Foreller i Nylands kustområde. Finlands jakt- och fisketidskrift 34.
- Syke (Suomen ympäristökeskus), Maa- ja metsätalousministeriö, Ympäristöministeriö, Uudenmaan ympäristökeskus, Riistan- ja kalantutkimuslaitos, Työvoima- ja elinkeinokeskus, Maa- ja kotitalousnaiset, Pro Agria, Salaojayhdistys, Metsähallitus, MTK. 2008. Purojen hoito maatalousalueilla; Luonnonmukainen peruskuivatus. Esite 12 s.
- Toivonen, V. 2008. Selvitys Myrskylänjoen yläosan kunnostustarpeista. Uudenmaan ympäristökeskuksen raportteja 7/2008. 25 s. + liites. ISBN 978-952-11-3124-0 (pdf). ISSN 1796-1742 (verkkokoj.)
- Vainio, S., Niemi, J., Janatuinen, A., Henriksson, M. ja Myllyvirta, T. 2015. Jokitalkkarihanke 2012-2016. Väli raportti vuodelta 2014. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 45 s. + liites.
- Vainio, S. 2014. Mätirasiaistutukset Porvoonjokeen Orimattilassa 2014. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 6 s. + liites.
- Vainio, S., Myllyvirta, T., Niemi, J. ja Henriksson, M. 2014. Jokitalkkarihanke 2012-2016. Väli raportti vuodelta 2013. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 51 s. + liites.
- Vainio, S. ja Janatuinen, A. 2014. Mäti-istutuksilla lohikalat takaisin. Suomen kalastuslehti 3/2014. Artikkelii, s. 12-13.
- Vainio, S. 2013. Mätirasiaistutukset, kalanpoikasistutukset ja luontaisten lohikalakantojen tila. Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle -hankkeen toimenpiteet ja havainnot vuosina 2007-2011 Sipoonjoessa, Musti-Mäntsälänjoessa, Porvoonjoessa, Ilojanjoessa ja Koskenkylänjoessa. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 90 s.

- Vainio, S. ja Myllyvirta, T. 2012. Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle 2007-2011 hanke. Loppuraportti. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 71 s. + liites.
- Vainio, S. 2011. Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle 2007-2011 hanke. Väliraportti. 2010 Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 26 s. + liites.
- Vainio, S., Silfvast, B., Wallén, P. ja Liljeström, N. 2011. Taimenen mätirasiaistutukset ja niiden seuranta Loviisanjoessa ja Taasianjoessa 2011. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. ja Lapinjärven kalastusalue. 5 s. + liites.
- Vainio, S., Silfvast, B., Wallén, P. ja Liljeström, N. 2011. Taimenen mätirasiaistutukset Loviisanjokeen ja Taasianjokeen 2010. Lapinjärven kalastusalue ja Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 6 s. + liites.
- Vainio, S. 2010. Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle. Sipoonjoen, Mustijoen, Porvoonjoen, Ilolanjoen ja Koskenkylänjoen vesistöjen kalatalouden edistämishanke 2007-2011. Väliraportti. 2009. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 29 s. + liites.
- Vainio, S. & Niemi, J. 2010. Sipoonjoen Brobölenkosken sähkökoekalastukset 4.8.2008 ja 10.8.2010. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 5 s. +liites.
- Vainio, S., Henriksson, M., Niemi, J. & Myllyvirta, T. 2010. Mustijoen/Mäntsälänjoen kalataloudellisen yhteistarkkailun sähkökoekalastukset 2009. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 16 s. +liites.
- Vainio, S. 2009. Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle. Sipoonjoen, Mustijoen, Porvoonjoen, Ilolanjoen ja Koskenkylänjoen vesistöjen kalatalouden edistämishanke 2007-2011. Väliraportti. 2008. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 32 s. + liites.
- Vainio, S. 2008. Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle. Sipoonjoen, Mustijoen, Porvoonjoen, Ilolanjoen ja Koskenkylänjoen vesistöjen kalatalouden edistämishanke 2007-2011. Väliraportti 2007. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 15 s. + liites.
- Vainio, S. 2008. Taimenen mätirasiaistutukset Taasianjoen vesistön Lappbäckeniin ja Virmajokeen vuonna 2008. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 4 s.
- Vainio, S. 2007. Kalataloudellinen jokikunnostushanke 2002-2006. Mustijoki/Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Ilolanjoki. Loppuraportti. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 78 s. + liites.
- Vainio, S. 2007. Taimenen mätirasiaistutus vuonna 2006. Seurantaraportti. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 22 s.
- Vainio, S. 2007. Lahden ja Hollola jätevedenpuhdistamojen kalatalousmaksuilla tehtävät koskikunnostukset Porvoonjoessa 2007-2008. Väliraportti 27.11.2007. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 7 s.
- Vainio, S. ja Henriksson, M. 2006. Koskenkylänjoen pohjaeläintutkimus kalataloudellisen yhteistarkkailun osana vuodelta 2005. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 10 s.
- Vainio, S. 2006. Kalataloudellinen jokikunnostushanke 2002-2006. Mustijoki/Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Ilolanjoki. Väliraportti 2005. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 21 s.
- Vainio, S. 2005. Taimenen mätirasiaistutus vuonna 2005. Seurantaraportti. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 15 s.
- Vainio, S. 2005. Kalataloudellinen jokikunnostushanke 2002-2006. Mustijoki/Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Ilolanjoki. Väliraportti 2004. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 23 s.
- Vainio, S. 2004. Mustijoki ja Mäntsälänjoki. Virtavesien kalataloudellinen kartoitus. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 81 s. + liites.

Vainio, S. 2004. Iloanjoki. Iloanjoen ja sen sivupurojen kalataloudellinen peruskartoitus. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 46 s. + liites.

Vainio, S. 2004. Kalataloudellinen jokikunnostushanke 2002-2006. Mustijoki/Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Iloanjoki. Väli­raportti 2003. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 21 s. + liites.

Vainio, S. 2003. Kalataloudellinen jokikunnostushanke 2002-2006. Mustijoki/Mäntsälänjoki, Porvoonjoki, Iloanjoki. Väli­raportti 2002. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 22 s.

Vainio, S. 2002. Porvoonjoen sivujokien ja latvavesien kalataloudellinen kunnostaminen. Kunnostussuunnitelmat ja ohjeet 31 kohteeseen pienissä virtavesissä. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 97 s. + liites.

Vainio, S. 2000. Porvoonjoki. Porvoonjoen ja sen sivujokien kalataloudellinen peruskartoitus. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry. 44 s. + liites.

Östman, M. 2014. Det går att få öringen tillbaka. Finlands Natur 1/2014. Artik­keli s. 32-33.

Kalanpoikaset saivat kodin

Koululaiset seurasivat immolla taimien istutusta Gammelbackan puuroon.

Sirpa Kulonen
sirpa.kulonen@media.fi

PORVOO | Harvoin pienet ihmiset ovat niin tohkeissaan kuin eilen, kun **Sampo Vainio**, **Timo Muthonen** ja **Kalevi Laakko** esittelivät heille lähipuuron elämää.

Ensinnäkin Puuron koululaiset kuuntelivat auditoriossa luentoa, jolla nähtiin videoita ja kuvia.

–Lapsille kerrottiin, mitä purossa on. He olivat innoissaan ymmärtäessään, että Gammelbackan purossa asuu eläviä olentoja, ja että siellä on mmurakka kith, roska. Mmuronen kuvaili luennon antia.

Opettajien mukaan porukka jaksaa yleensä keskittyä auditoriossa parinkymmenen minuutin ajan. Nyt vierähti 40 minuuttia, kun oppilaita esittelivät yhä uusia kysymyksiä.

Kun käveltiin pihalle ja Sampo Vainio kaivoi auton takakontista kalat esiin, into vain kasvoi. Vainiolla oli esiteltyinä useita kalalajeja.

Suomen yleisin kalalaji ahven tummistettiin heti, samoin hauki. Lahna, tokko ja kolmipilkki sen sijaan olivat vieraita.

–Tässä on kaksi eri kalalajia. Tämä on pasuri ja tämä toinen on sorva. Sen erottaa kirkkaanruskeista evistä. Vainio esitteli.

Monet halusivat koittaa haut-

–Tämä on pasuri ja tämä toinen on sorva. Sen erottaa kirkkaanruskeista evistä. Vainio esitteli.

Takaisin taimenpurokseksi

Koululaisten tutustuttaminen omaan lähipuuroon on osa Gammelbackan asukasyhdistyksen ja Gammelbackan kartanoseuruyhdistyksen aktiivien aululle laittamaa projektia.

Kun lapset tietävät, mitä luonnossa liikkuu, he ymmärtävät myös suojella ympäristöä.

Eilen mukana olivat **Kalevi Laakko** ja **Timo Muthonen** kartanoseuruyhdistyksestä sekä **Sampo Vainio** Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksestä.

Vilme vuonna Gammelbackan puuroon istutettiin 1 500 taimenemäntä, josta tänä keväänä 2 800.

en kylmä ja ihmisiä pihata. Hauen haappaakin ihmisryhvä. Vainio varoitti, että ne ovat erittäin torjovat.

–Ja olkaa varovaisia irrottaessanne ahventa koudasta. Se yrittää puolustautua pörhistämällä pilkkunsa. Niistä voi saada ikävän haavan.

Hauen ruumiinväus vastata kiinnostava olihin. Tyttöjä sisällemet hieman ällöttivät. Paras juttu oli vastaa kuoriinruumeiden taimenen poikaisten istutus oli säästetty viimeiseksi.

–Taimen ei ole parvikala, vaan jokainen yksilö haluaa oman kivenkolan. Vainio selitti kahlatessaan purossa ja vapauttaessaan kalat suussa vesipullosta eri kohtiin puuroa.

–Siellä on nullia uusi koti.

Puuron koulun oppilaita seurasi tarhasti, kun Sampo Vainio vapautti tänä keväänä kuoriinruumeet taimenien poikaat Gammelbackan puuroon.

”Sehän alkaa näyttää jo ruualta”

Hauen perkaaminen kiinnosti oppilaita kovasti.

–Tämä kala ei ole syönyt mitään, sen suoli on aivan tyhjä. **Sampo Vainio** näytti.

–Tämä kuolleen veren näköinen tällä selkänurtoa vasten on kalan munuainen. Ja tämä tummanvihreä mörkki tässä on kalan sappi. Sitä ei saa rikkoa tai

kalaan tulee paha maku. Lapset saivat oppia myös hauen fileoimisesta.

–Ensin leikataan niskasta selkälapiikin avulla ja leikkasi kyl-

kiruodot irti torttuneesti pitkällä vedolla. Seuraavaksi hän poisti evän ja lopuksi nahkan.

–Sehän alkaa näyttää jo ruualta.

Öringsynglen har fått en god start

Restaureringen av bäcken i Gammelbacka är inte bara något de vuxna sysslar med. Eleverna i Peipon koulu deltar i arbetet som ska ge bäcken en egen öringsstam.

BORGÅ Tredje- och fjärdeklassarna i Peipon koulu i Gammelbacka har inte många meter till en lektion i miljökunskap. Skolgården gränsar till både park och bäck.

Den här gången ska de få se iktyonom **Sampo Vainio** provfiska med ett strömförande aggregat i bäcken.

– Elstöten dödar inte fiskarna utan bedövar dem en stund så att vi kan häva in dem. Ni minns att ni fick plantera ut öringsyngel i våras. Nu ska vi ta reda på hur utplanteringen har lyckats.

Barnen radar upp sig längs bäckens kant och ser hur Sampo Vainio kliver ner i bäcken. Vattnet är grunt och grumligt. Han har inte stora förhoppningar om att hitta öringsyngel.

– På den här platsen kan vi på sin höjd fånga in någon mört. Jaha, och där är en groda. Grodor tycker inte om ström, jag sätter den i hinken och släpper ut den i vattnet när vi är klara.

Barnen hjälper

Ett tiotal meter senare är strömmen stridare och dagens första öringsyngel hamnar i häven. Lite längre fram, i brotrumman under en spång som leder över bäcken, håller tre betydligt större yngel till. De är inte årets, utan hör till de allra första, de som kläcktes våren 2014.

När Sampo Vainio har fått ihop tillräckligt många yngel klättrar han upp ur bäcken. Fångsten ska dokumenteras. En av eleverna gör noggranna anteckningar och skriver ner datum, plats, vikt och längd.

Det är en markant skillnad mellan årets yngel och fjolårets. Den största av fjolårets är nästan 20 centimeter lång och väger 67 gram. Årets yngel har en längd på 9 centimeter och väger 6 gram.

Under provfiskets gång har eleverna olika uppgifter. En del filmar, en del bär hinkarna, en av flickorna läser i biologiboken och meddelar att grodan är en padda. En del plockar upp skräp som ligger i bäckbranten.

Tio år

Det är en lång process att skapa eller återskapa en naturlig öringsstam i en bäck eller år. Sampo Vainio berättar att man måste räkna med minst tio år. De första fem åren sker utplanteringen årligen, efter det ungefär vartannat år.

Han tror att det finns goda förutsättningar för att skapa en bestående stam i Gammelbacka. Havet ligger nära och bäcken mynnar ut i den. När öringarna är några år gamla vandrar de ut i havet för att några år senare vandra tillbaka och fortplantera sig på den plats de präglades vid som yngel.

– En stor orsak till att vandringfisker inte kan återvända är att det finns hinder på vägen, det saknas till exempel fiskrappor. Sådana hinder finns inte här.

FAKTA

Gammelbackabäcken

- Bäcken är sju kilometer lång. Källan finns i skogarna i Kungssporten.
- Tidigare muddringar hade gjort bäcken låg och grund. Det har lett till att bäcken lättare torkar ut, vattnet blir varmare och syrelösare.
- Trots det har man påträffat arter som gädda, abborre och nejonöga i bäcken.
- Restaureringen ska inte bara ge en naturlig öringsstam utan också öka bäckens status och samtidigt trivseln i området.

– Ser man någon skillnad på hane eller hona? Undrade en av eleverna.

– Nej, inte i det här skedet. Först när fisken är fortplantningsduglig, i fem eller sex års ålder, kan man fastställa könet. Det går att klämma mjölke ur en hane, säger Sampo Vainio.

Minne

Iktyonom **Kari Lossi** är övertygad om att projektet som ska ge bäcken en öringsstam är en stor upplevelse för eleverna och ger dem minnen för livet.

Kari Lossi är den person som tog initiativet till en restaurering av bäcken. För ett och halvt år sedan kallade han samman representanter för föreningen för Gammelbacka gård, föreningen vatten- och luftvärd för Borgå å och östra Nyland, Borgå stad och Borgå-Sibbo fiskeområde. Alla ställde sig bakom förslaget.

De två första askarna med totalt 1500 romkorn sattes ut i mars 2014. En månad senare samlade talkoarbetare ihop skräp och rensade bort murket virke ur bäcken. Staden bidrog med 450 ton stenmaterial som sattes ut i bäcken med grävmaskin. Talkofolket byggde upp grusbäddar och skyddande stenskrumslen på femton ställen i bäcken för att göra det möjligt för örtingen att leka.

MAJ-LOUISE WILKMAN

020 756 9634,
maj-louise.wilkman@ksfmedia.fi

Se en video på ostnyland.fi.

HITTEGODS. Sampo Vainio plockar bort fotbollen innan han börjar elfisken. FOTO: KRISTOFFER ÅBERG

BLICKFÅNG. Öringsynglet drar telefonerna till sig. FOTO: KRISTOFFER ÅBERG

Porvoonjoen taimenkanta vahvistuu

Elinvoimainen kanta vaatisi kahden vuoden jatkorahoitusta elvyttämishankkeelle.

JUHO KURU
Orimattila

Taimenet ovat palamassa Porvoonjokeen ja Jokitaikkarihankkeen toiminta-alueen kuuteen muuhun jokeen Iiä-Uudenlamalla ja eteläisessä Päijät-Hämeessä. 20 kohteessa mätirasioita elämäntapaileensa aloittaneet taimenet ovat kasvaneet isoiksi ja alkaneet lisääntyä omin avuin.

Mätirasiain istutuksen jälkeen kestäää 4–5 vuotta, että taimenkanta on lisääntymiskykyä. Mätirasioita kasvaneilla kaloilla on kaikki ominaisuudet selvät. Toisin on laitospoikasilla, sillä vuosikymmeniä viljelty kalalaji ovat jalostuneet jokitaikkarien mukaan väärään suuntaan. Lohkalojen luontainen lisääntyminen on ollut Jokitaikkarihankkeen keskeisin tavoite.

—Erinomaiset tulokset kertovat eri toimintojen, kuten virtavesien ennallistamisen ja mätirasiain toimivuudesta. Lohkaloilla on selvästi oma pakkansa alueen virtavesissä, kuten niillä on ollut menneiden vuositöiden loistraukoina. Iiä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ihmansuojelijayhdistys ry:n toimintajohtaja **Tero Myllyvirta** sanoo.

Jokitaikkarit ovat työskennelleet vuoden 2012 alusta lähtien virtavesien kalakanjojen hoitoon ja kehittämiseen liittyvissä tehtävissä. Iiä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ihmansuojelijayhdistyksen jokitaikkari toimivat yhteistyössä vesienomistajien, paikallisten asukkaiden, kalastusalueiden ja eri viranomais-

lastusalueiden ja eri viranomais-

Talvoolaisia kiitettävästi

Jokitaikkarihanke jatkuu vielä

vuosina 2015 ja 2016, jolloin jatketaan vahvistavia mätirasiain, kunnostetaan kuta- ja poikasalueita, parannetaan vaellusyhdistyksiä ja edistetään kestäviä kalastusmahdollisuuksia ja kalataloutta alueella.

Hankkeen yhti puolen miljoonan euron kokonaiskustannuksilla on monipuolinen rahoittajaverkko yhteiskunnan eri osa-alueilla. Hankkeen rahoittajat muun mu-

KUVA: MIKAEL HENRIKSSON

assa Myrskylä, Pukkila, Orimattilan Vesi Oy sekä Uudenmaan ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalousryhmät.

—Merkittävä hankkeessa on ollut paikallisen väestön esimerkillinen sitoutuminen talkoiden kautta hankkeen toimintaan ja paikalliseksi jokitaikkareiksi. Myllyvirta sanoo.

Vaikka hanke vaikuttaa menestyksekkäältä, vielä ei kuitenkaan voida puhua väkainista taimenkannoista. Sen takia yhdistys hakee rahoitusta hankkeen jatkamiseksi vuosille 2017 ja 2018.

Sillä voidaan varmistaa aikansaatuja ja uusien lohikalapopulaatioiden kehittyminen elinvoimaisiksi kannoiksi ja niiden jätminen pysyväksi osaksi jokiemme kalastoa, yhdistyksessitä muistetaan.

*Mätirasiasta kasvaneet tai-
menepoikasat
selviävät joissa
istutuskalajoja pa-
remmin.*

Porvoonjoki nostetaan jalustalle

Juha Pesämä

Joukko vaikuttajia liputtaa kaupunkilaisten henkireiän puolesta.

Janna Kallio
janna.kallio@media.fi

PORVOO | Porvoonjoen tärkeys ja merkitys kaupungin asukkailla ja imageolle halutaan nostaa laajaan kansalliskeskusteluun.

Joukko porvoolaisia vaikuttajia ja eri alojen toimijoita pyrki kehittämään kulttuurin vuoden aikana Porvoonjoen profiilia asukkaiden mielikuvissa erityisesti hengennostatuskampanjalla. Hankkeen aarteelliseksi veturiksi on ryhtynyt Porvoon vesi.

-Tärkeintä on, että tämän vuoden aikana käydään isolla porukalla nostamaan Porvoonjoen merkitystä esille. Kaikki ovat tervetulleita mukaan kampanioimaan oman jokemme puolesta vaikkapa omassa työssään, kuvallie Porvoon veden toimintajohtaja **Risto Saarinen**.

–Porvoonjoki ja jokimaisema ovat tavattoman arvokkaita asioita meille kaikille. Joki on elävä ekosysteemi, rauhoittava inspiraation lähde, jota käytetään virkistykseen. Saarinen kertoo, että Porvoonjoen puolesta jaksipuo-kestaapuhujiksi on jo lupautunut muun muassa yritysjohtajia, vesienhoitajia, taitelijointa ja kaupungin organisaatioita.

–Kaupungilla on paljon toimijointa mukana, mutta haluan korostaa, että nämä ei ole yksin

Kulttuuria rantaan

►Kaupungin kulttuuripalvelut järjestää vuoden aikana useita Porvoonjoen teemavuoden 2015 tapahtumia.

►Toukokuussa Länsirannan ja Taiderehtaan alueella järjestettävä #URBKULT-tapahtuma avaa tapahtumasarjan ja kutsuu kaupunkilaiset osallistumaan yhteisen kaupunkikulttuurin tekemiseen ja taiderehtaan nauttimiseen.

►Tapahtumapäivien aikana alueella voi tutustua mm. roller derbyyn, parkourin ja citysuunnistukseen. Street art -taiderehtien alkaa syntyä alueelle kesän aikana.

kaupungin hanke, vaan kaikki ovat tervetulleita mukaan omalla panoksellaan.

Kaavotuspuolella etenkin Porvoonjoen Länsirantaan nähden kulttuurin ja vapaa-ajan paikkana.

–Alueen asemakaavaryö etenee. Maaperä, hionto ja maastema-arvot on inventoitu, alueen käyttäjille on annettu mahdollisuus vastata netikyselyyn ja alueen yrittäjiä on haastateltu. Huotelee kaavotaja **Anne Rihntieni-Rauh**.

–Kaavotuksen lähtökohdat ovat selvillä. Tavoitteeksi on asetettu, että rannalle voidaan rakentaa joen virkistyskäyttöä lisääviä rantarakenteita, vapaa-ajan palveluita, satama- ja virkistystoimintotia ja näihin liittyviä rakennuksia.

Porvoon veden toimintajohtaja Risto Saarinen ja kaavotaja Anne Rihntieni-Rauh haluavat panostaa Porvoonjokeen enemmän.

kaavotajia kytettyä.

–Uudisrakennukset ja -rakenteet soviteetaan tyylillisesti muidun jokirantaan ja kaupunkikeskustaan. Ne tulevat hyvin näkyville rannalla ja virkistyskäyttöä lisäävillä palveluilla ja tiloilla. #URBKULT-tapahtumia, tehtaan edustaan ja rantapuitoihin.

Porvoon kulttuuriväkkimä Porvoonjoen leenaavuoteen onnda tapahtumiaan. Yksi missä on #URBKULT-tapahtumia, joka kutsuu porvoolaiset osallistumaan yhteisen kaupunkikulttuurin tekemiseen ja taiderehtaan nauttimiseen.

–Tapahtumia järjestetään toukokuun puolella osuvana virkistyspäivänä 15.-17.5. Se toimii tavallaan kesään

painotettujen jokiranta-alueiden avauksena, kertoo kulttuurin johtaja **Katariina Broas**. Kesäsuunnitelmissa jokirannassa voi rentoutua vaihtoehtoisen musiikin parissa. Liikelaivos Porvoon vesi tekee joelle kädenojennuksen

parantamalla jätevesien viemäntä ja käsitelyä. Toimintajohtaja Saarinen haluaa kurin lahttomarkin päätös. Suunnittelilla on Korkomien jätevesipumppamon poistamien käytöstä muuttaman vuoden kuluu.

Kotimaa 12.6.2015 Päivitetty: 12.6.2015

Komeat taimenet tekivät paluun eteläisen Päijät-Hämeen jokiin

Jokitalkkari, limnologi Juha Niemen käsissä on esimakua eteläisen Päijät-Hämeen ja itäisen Uudenmaan jokien tulevista taimenkannoista.

Taimenet ovat tehneet komean paluun seitsemään jokeen eteläisessä Päijät-Hämeessä ja Itä-Uudellamaalla. Taimenet aloittivat elämäntaipaleensa mätirasioista ja ovat nyt kasvaneet isoiksi ja alkaneet 20 kohteessa myös lisääntyä menestyksekkäästi.

Monissa kohdissa luontaista lisääntymistä odotetaan vielä, koska niihin mätijyvissä istutetut taimenet ovat vasta saamassa sukukypsyyteen, kertoo Tero Myllyvirta Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksestä.

Taimenien palauttamista varten käynnistettiin Jokitalkkari-hanke, joka alkoi 2012 ja jatkuu vielä tänä ja ensi vuonna. Koska vielä ei voida puhua vakaista taimenkannoista, hankkeelle anotaan jatkoa vuosille 2017 ja 2018. Rahoittajien toivotaan jatkavan edelleen tukeaan.

Jokitalkkari-hankkeen kokonaiskustannukset ovat yli puoli miljoonaa euroa. Rahoittajia on runsaasti. Hanketta ovat tukeneet Päijät-Hämeessä muun muassa Lahden kaupunki, Lahti Aqua, Nastolan vesihuoltolaitos, Orimattilan Vesi, Kärkölän kunta, Mäntsälän kunta, Mäntsälän Sähkö, Porvoonjoen kalastusalue ja Uudenmaan ja Hämeen ely-keskusten kalatalousryhmät. Myös paikallinen väestö on sitoutunut mukaan talkoiden kautta sekä ryhtymällä paikallisiksi jokitalkkareiksi.

Jokitalkkari-hanke jatkaa tänä ja ensi vuonna vahvistavia mäti-istutuksia, kunnostaa kutu- ja poikasalueita, parantaa vaellusyhteyksiä ja edistää kestäviä kalastusmahdollisuuksia ja kalataloutta alueella.

Taimenhankkeessa käytettyjä menetelmiä aiotaan ryhtyä soveltamaan myös pitkin Suomen rannikkoa, jotta lohikalat saataisiin palautettua osaksi luontoa.

Kommentoi (0)

9

202

Tulosta

Twiittaa

Suosittelen

Öringens stora återkomst till de östnyländska åarna

Publicerad för 5 dagar sedan.

Bild: Föreningen vatten- och luftvård i Östra Nyland och Borgå a r.f.

Satsningen på det så kallade ågårdskarisprojektet har varit lyckad. Det visade sig vara vettigt att plantera rom i stället för fiskar eller fiskyngel.

Inom projektet har det planterats ut romdosor på ett tjugotal ställen i åar i Östnyland och Päijänne-Tavastland. Det handlar sammanlagt om sju åar.

Öringarna har vuxit sig stora och börjat fortplanta sig. Det är just det här med fortplantning som har varit det centrala målet i satsningen som på finska kallas *Jokitalkkari*.

Lekplatser och laxtrappor

Satsningen visar på att det lönar sig att återställa det strömmande vattnet till exempel med hjälp av laxtrappor. Det lönar sig också att iståndsätta lekplatser.

Jokitalkkari-projektet fortsätter ännu i år och nästa år. Budgeten går på en halv miljon euro.

Många instanser är med och betalar. Bland dem finns de östnyländska kommunerna, Borgå vatten, flera fiskeområden och större företag i Östnyland.

— [Hitta relaterat innehåll](#)

FISK. Fram till december regleras fisket i de östnyländska åarna. Foto: Kristoffer Åberg.

Nu regleras fisket

[Jenna Emtö](#)

Publicerad: 11.08.2015 15.32 • Uppdaterad: 12.08.2015 09.14

Från och med augusti har begränsningar börjat gälla för fiskandet i Borgå–Sibbo fiskeområde. Syftet är att skydda fiskvandringen och den naturliga tillökningen av laxen.

BORGÅ/SIBBO Mellan den första augusti och den sista november regleras fisket i Borgå å, Sibbo å, Svartsån och Illby å samt i åarnas mindre flöden. I fredningsområdet i Sibboviken är allt fiske förbjudet. Fiske i dessa vattendrag regleras eftersom de är lax- och sikförande.

– Vi skyddar laxynglen som både är för små att fiska och dessutom är få till antalet. Laxen gör sin vandring under hösten till skillnad från många andra arter som gör den på våren, säger **Sampo Vainio** från Föreningen vatten- och luftvård för Östra Nyland och Borgå å rf.

Under regleringstiden är endast mete, pilkfiske och fiske med katsa tillåtet i områden där strömmen är långsam. För pilkfiske och fiske med katsa behöver man dock få tillstånd av markägaren. All annan typ av fiske, som till exempel fiske med drag eller nät är förbjuden.

– Reglerna för fiske kan upplevas som lite av en djungel. Därför har vi samlat alla regleringar i en och samma broschyr så att man kan läsa själv om man blir osäker över vad som gäller och var, säger Sampo Vainio.

I höst kommer det finnas cirka tjugo fiskeövervakare som ser till att regleringarna följs i Borgå–Sibbo fiskeområde. Om en person saknar tillstånd eller fiskar på förbjudet område anmäler övervakarna fallet till polisen.

En tvåspråkig broschyr finns att ladda ner via länken:

ahven.net/kalastusalueet/kalastusalueKuvat/borgsibbo_fiskekarta_2015_broschyr.pdf

Östnyland 11.8.2015

**Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen
vesien- ja ilmansuojeluyhdistys r.y.**

Runeberginkatu 17, 06100 PORVOO

**Föreningen vatten- och luftvård
för Östra Nyland och Borgå å r.f.**

Runebergsgatan 17, 06100 BORGÅ

18.5.2015

Kokousmuistio

Asia: Strömsbergin kalatien toimivuuden parantaminen, kalastuksen sääätely Porvoonjoen edustalla ja Porvoonjoen Strömsberginkosken virkistyskalastuksen kehittäminen

Aika: torstai 7. 5.2015 klo 10:00 - 12:35

Paikka: Porvoon Energian kokoustilat Strömsbergin padon ja kalatien luona. (Patotie 65, Porvoo)

Paikalla: Patrick Wackström, Porvoon Energia
Peter Tallberg, Porvoon Energia
Arto Lankinen, Porvoon kaupunki
Per Högström, Porvoon kaupunki
Tage Lönnroth, Porvoon kaupunki
Christian Lindén, Porvoon-Sipoon kalastusalue
Markku Välimäki, Porvoon-Sipoon kalastusalue
Risto Saarinen, Porvoon vesi
Mikko Koivurinta, ELY-keskus
Harri Aulaskari, ELY-keskus
Tero Myllyvirta, Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhd.
Sampo Vainio, Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhd.
Juha Niemi, Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhd.
Mikael Henriksson, Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhd.

Ennen kokouksen alkua Patrick Wackström toivotti kaikki tervetulleiksi Porvoon Energia Oy:n omistamalle Strömsbergin voimalaitosalueelle ja kertoi lyhyesti alueesta ja sen historiasta. Tämän jälkeen tutustuttiin Strömsbergin patoon ja kalatiehen.

1) Kokouksen avaus.

Tero Myllyvirta avasi kokouksen ja kertoi lyhyesti kokouksen aihepiirien taustoista, Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen Jokitalkkari -hankkeesta sekä yhdistyksen aiemmista Porvoonjokea koskevista hankkeista. Tero Myllyvirta esitti, että esityslistan kohta 5) käsitellään ennen kohtaa 4), esitys hyväksyttiin.

2) Puheenjohtajan ja sihteerin valinta.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Tero Myllyvirta ja sihteeriksi Juha Niemi.

3) Strömsbergin kalatien toimivuus ja toimivuuden parantaminen

Strömsbergin kalatien toimivuutta koskevissa selvityksissä on käynyt ilmi, että vaelluskaloilla on vaikeuksia löytää kalatien sisäänkäynti ja päästä nousemaan Strömsbergin padon yläpuolelle. Nykyinen kalatie ei anna vaelluskaloille riittävän hyvää

nousumahdollisuutta ja tämä pullonkaula on saatava koko joen tulevaisuuden kannalta toimimaan hyvin. Sampo Vainio alusti aiheeseen ja esitteli vaihtoehtoisia korjauskehdotuksia kalatien toimivuuden parantamiseksi, katso liite 1.

Kaikki osallistujat pitivät kalatien toimivuuden parantamista tärkeänä asiana ja mahdollisena nyt kun riittävää tietoa ja kokemuksia kalatien toimivuudesta Strömsbergissä on saatu.

Harri Aulaskarin mukaan sekä vaihtoehdot 1 että 2 voisivat olla mahdollisia kalatien ja sen suuaukon muuttamiseksi ja esitti myös näiden kahden välimuotoa kenties toimivimpana ratkaisuna. ELY-keskus laittaa asiasta vireille esiselvityksen, jossa käsitellään eri vaihtoehtoja kustannuksineen. Samaan yhteyteen sisällytetään selvitys tarvittavista kalatievirtaamista eri vuodenaikoina, mikä on eduksi sekä voimalaitoksen käytölle, että kalatien toimivuudelle. Aulaskarin alustava hyvin karkea arvio rakennuskustannuksista on 50 000 - 100 000 euroa.

Kalatien muutoksista koituvien kustannusten rahoituksesta käytiin keskustelua. Todettiin, että samat tahot, jotka rahoittivat kalatien rakentamisen 15 vuotta sitten, ELY-keskus, Porvoon kaupunki ja Porvoon-Sipoon kalastusalue ovat luontaisia rahoittajia myös kalatien korjauksessa. Osa velvoiterahoista voisi olla mahdollista ohjata tällaiseen lohikalajien luontaista lisääntymistä tukevaan kestävään vaihtoehtoon. Porvoon Energia sallii muutokset kunhan vanhat sovitut vesimäärät kalatiehen riittävät ja myös muutostöiden sponsoroiminen voi tulla kysymykseen.

Risto Saarinen tähdensi, että nyt on etsittävä kalajen kannalta toimivin ratkaisu ilman kompromisseja, vaikka se tulisikin maksamaan hieman enemmän. Tämä sai kaikilta kannatusta.

Kalatien on tärkeää olla auki noin yhden kuukauden ajan keväällä ja kahden kuukauden ajan loppukesällä/syksyllä. Markku Välimäki tiedusteli lisäjuoksualueiden mahdollisuutta kalatiehen. Tähän on olemassa vanhat laskelmat, joita tarkastellaan. Tarkastellaan myös mahdollisuutta juoksualueita vettä pulseina, jolloin kaloille saadaan riittävä hokutusvirtaama kutunousun käynnistämiseksi.

Kokouksessa päätettiin, että ryhdytään välittömästi toimenpiteisiin, jotta Strömsbergin kalatie saadaan korjattua toimivaksi. Sovittiin että vesiensuojeluyhdistys toimii asian suhteen koordinaattorina ja informoi eri osapuolia tilanteen etenemisestä. Harri Aulaskari ja Mikko Koivurinta vievät asiaa eteenpäin ELY-keskuksen taholta ja laittavat suunnitelman heti vireille.

4) Strömsberginkosken virkistyskalastuksen kehittäminen

Vaikka Strömsberginkoskella kaikki kalastus on kiellettyä, on koski suosittu kalastuskohde. Tilanteen tekee ymmärrettäväksi se, että alue soveltuu hyvin kalastukseen ja alueella on mm. pysäköintipaikka, tulentekopaikka, huussi, kalastukseen sopivaa rantaa ja laituri. Rajoitetuin ehdoin kalastus on mahdollista järjestää siten, että Porvoonjoen palauttaminen vaelluskalajoeksi ei vaarannu. Sampo Vainio esitteli asian ja ehdotuksen kalastuksen järjestämiseksi alueella (liite 2.).

Pohdittiin eri vaihtoehtoja kalastuksen järjestämiseksi. Mikko Koivurinnan mukaan järjestetyn luvanmyynnin kautta tapahtuva kalastus olisi parasta kalastuksenvalvontaa, mikä on todettu toimivaksi mm. Vantaanjoella. Jatkossa myös pohdiskelu koko Porvoonjoen alaosan ottamisesta erityislupakohteeksi on paikallaan. Christian Lindén esitti yhtenä vaihtoehtona, että Porvoon kaupunki vuokraa Porvoonjoen alaosan vesialueen 2016 alkaen ja alkaa myydä alueelle kalastuslupia.

Kokouksessa päätettiin, että vuonna 2015 onkiminen ja pilkkiminen ja kalastus valtion kalastushoitomaksulla tulentekopaikalta alaspäin on sallittua vesialueen omistajan sallimana 1.8.2015 asti, jolloin rauhoituspiiri astuu voimaan. Vesioikeuden omistavan Porvoon Energian mukaan kalastus heidän vesialueellaan voidaan sallia, kunhan liikenne alueella pysähtyy parkkialueelle ja kalastusta ei tapahdu heidän voimalaitosalueellaan. Alueelle laitetaan kunnon merkinnät ja opastukset maastoon Jokitalkkari -hankkeen toimesta ja asiasta tiedotetaan. Kalastusalueena on liitteen 2. karttaan merkitty kalastusalue nuotiopaikan kohdalta alaspäin. Myös kalastusalueen kalastuksenvalvojen kesken sovitaan miten valvonnan suhteen alueella toimitaan. Uusi kalastuslaki ja kalastusasetus tulevat muuttamaan tilannetta vuoden 2016 alusta, jolloin tilannetta tarkastellaan uudelleen.

5) **Kalojen nousumahdollisuuksien parantaminen mereltä Porvoonjokeen - verkkokalastus Hamarin edustalla, Haikkoonselällä ja Emäsalon selällä**

Sampo Vainio esitteli asian ja kertoi Porvoonjoen suualueella tapahtuvasta kalastuksesta. Lohikalat eivät useinkaan nouse kutuvaelluksellaan suoraviivaisesti merestä virtavesiin, vaan ne saattavat odottaa sopivia virtausolosuhteita (houkutusvirtaamia) jopa viikkoja jokien edustoilla. Kalojen liikkuaessa pitkiä aikoja joen edustan kapeissa merenlahdissa on niiden todennäköisyys jäädä pyydyksiin suuri. Kalaväylä ei ole ollut riittävä toimi turvaamaan lohikalojen kutunousua Porvoonjoessa. Kalastuspaine erityisesti vapaa-ajan verkkokalastajien osalta Porvoonjoen ja Emäsalon välillä on voimakasta. Verkkoja joen edustan merialueella on lohikalojen parhaimpaan nousuaikaan vuosittain koko alueella tiheässä ja verkkojadat ovat paikoin hyvinkin pitkiä. Tämä rajoittaa ratkaisevasti lohikalojen nousua Porvoonjokeen kutuvaellukselle. Porvoonjoen edustalta saadaan syksyisin saaliiksi meritaimenia, mutta Porvoonjokeen asti tiensä on löytänyt hyvin pieni määrä Strömsbergin kalatieseurojen perusteella.

Koska lohikalat kulkevat usein rantojen läheisyydessä, ei nykyinen kalaväylä ole toimiva ratkaisu lohikalojen nousun turvaamiseksi Porvoonjokeen. Käytännössä kalaväylä onkin nykyinen veneväylä, jossa verkkokalastus ei muutoinkaan ole mahdollista. Uuden kalastusasetuksen myötä verkkokalastusta tullaan rajoittamaan rantojen läheisyydessä, mikä parantaa tilannetta hieman.

Porvoonjoen edustan merialueella harjoitettu intensiivinen verkkokalastus estää lähes kokonaan meritaimenen nousun Porvoonjokeen. Kalastus tulee järjestää siten, että taimenen nousu Porvoonjoen lisääntymisalueille ei esty. Christian Lindén ja Mikko Koivurinta pitivät Pernajanlahden kalastusmallia, jossa verkkokalastus alueella sallitaan vain viikonloppuisin, melko toimivana. Mallia voisi soveltaa myös Porvoonjoen edustan merialueella. Tage Lönnrothin mukaan verkkolupien myynnin rajoittaminen kahdesta pääkohtaisesta luvasta yhteen on hankalaa samoin kuin nykyinen kalastuksen valvonta alueella. Kalastuksen valvonta alueella kaupungin toimesta on resurssikysymys ja nykyistä kalastuksenvalvontamallia Lönnroth pitää hankalana. Kalastusta valvomalla saataisiin kuitenkin luvatonta verkkokalastusta ja samalla lohikaloihin kohdistuvaa pyyntiä rajoitettua merkittävästi. Pohdittiin myös lohikalojen nousuajankohtaan tehtäviä kalastusrajoituksia ja niiden mahdollisuutta.

Todettiin, että kesken kauden 2015 kalastusehtojen muuttaminen alueella ei onnistu, mutta kun asia otetaan esille seuraavassa kalastusalueen ja Porvoon kaupungin kokouksessa, voidaan kalastusrajoituksia muuttaa vuoden 2016 alusta ja rajoittaa näin kalastuksen määrää Porvoonjoen edustan merialueella. Eri vaihtoehtoja tarkastellaan kalastusalueen ja Porvoon kaupungin toimesta ja uuden kalastuslain ja asetuksen tultua voimaan tilannetta voidaan tarkastella perusteellisemmin. Jatkossa tiedotusta Porvoonjoen suun merialueen kalastussäädöksiin ja -rajoituksiin on parannettava.

6) **Kommentteja ja keskustelua**

Osoittautui, että tälle kokoukselle oli todellakin sosiaalista tilausta, ja että on jo aika saada esille tulleet parannusehdotukset toteutettua. Lohikalojen luontaisen lisääntymisen edellytysten parantaminen on jatkumo merialueelta aina jokien latvavesille saakka.

7) **Muut esille tulevat asiat.**

Ei muita esille tulleita asioita.

8) **Kokouksen päättäminen.**

Tero Myllyvirta kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 12:35.

Liite 1.

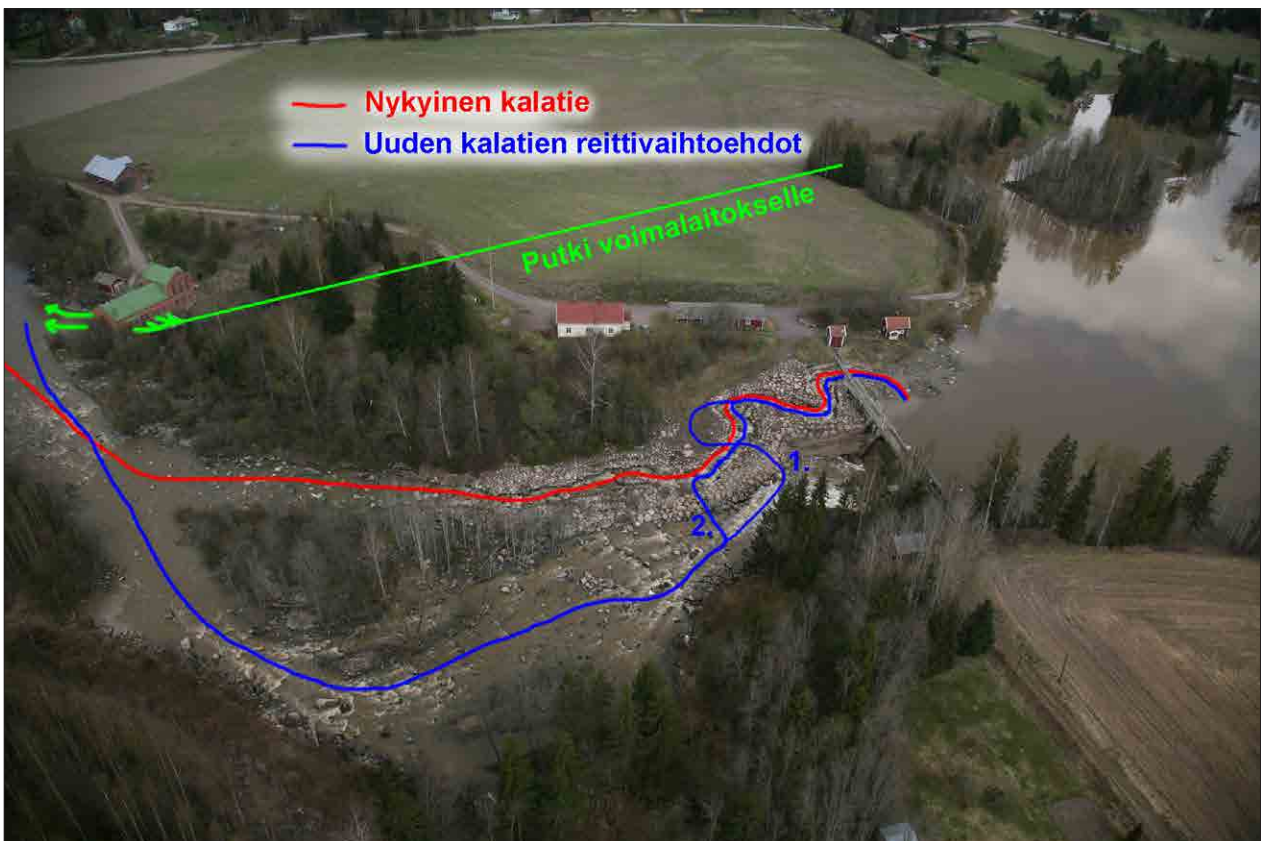
Jokitalkkarihankkeen väliraporteissa vuosilta 2013 ja 2014 (Vainio, ym. 2014, Vainio ym. 2015) on otettu esille kalatien korjaamistarve. Seuraavassa esitetään kaksi vaihtoehtoa kalatien saamiseksi toimintakuntoon.

Kalatien suun sijainti

Kalatien suu on vietävä mahdollisimman lähelle patoa, sillä sinne vaelluskalat pääasiassa hakeutuvat. Kalatien rakenteen tulee olla sellainen, että kalat löytävät kalatiehen. Houkutusvirtaaman pitää toimia erilaisissa virtausolosuhteissa.

Vaihtoehto 1 (kuvat 1, 2 ja 3).

Vaihtoehto 2 (kuvat 1,4 ja 5).

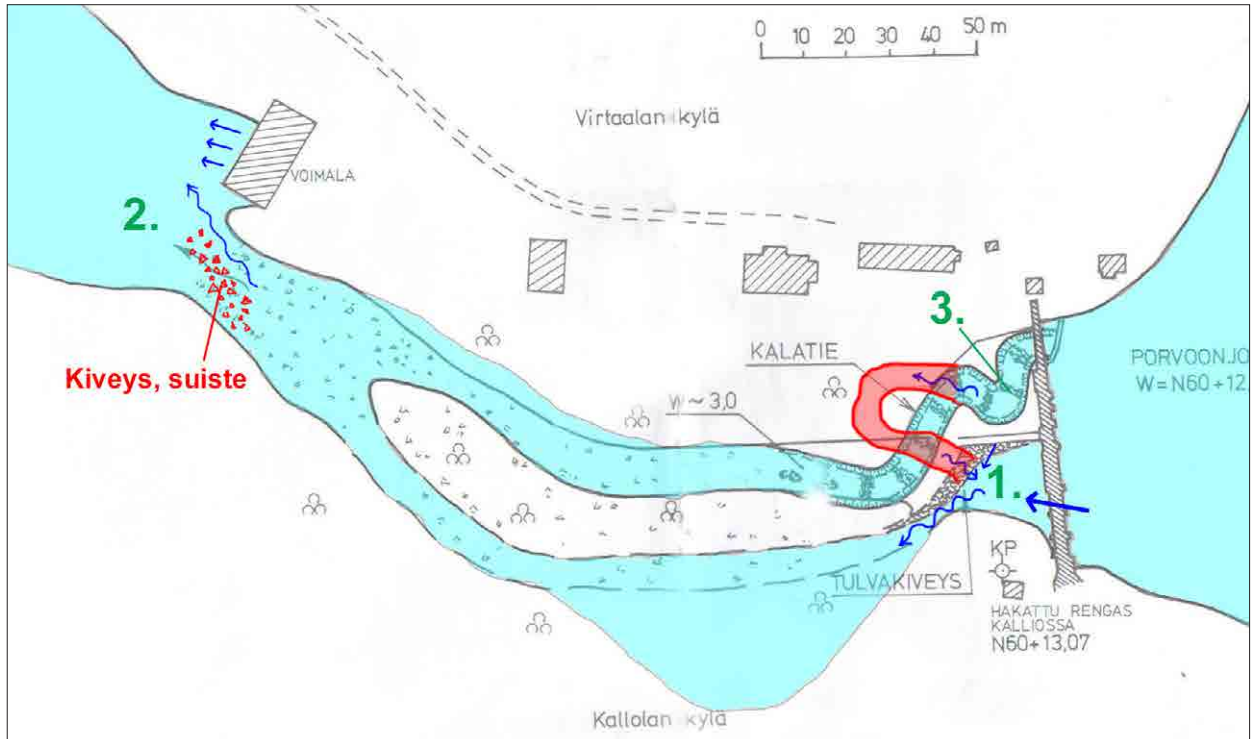

Kuva 1. Nykyinen kalatien reitti (punainen), vaihtoehtoiset ehdotukset uudeksi reitiksi (sininen, 1 ja 2) ja voimalaitoksen kautta juoksettava vesi (vihreä).

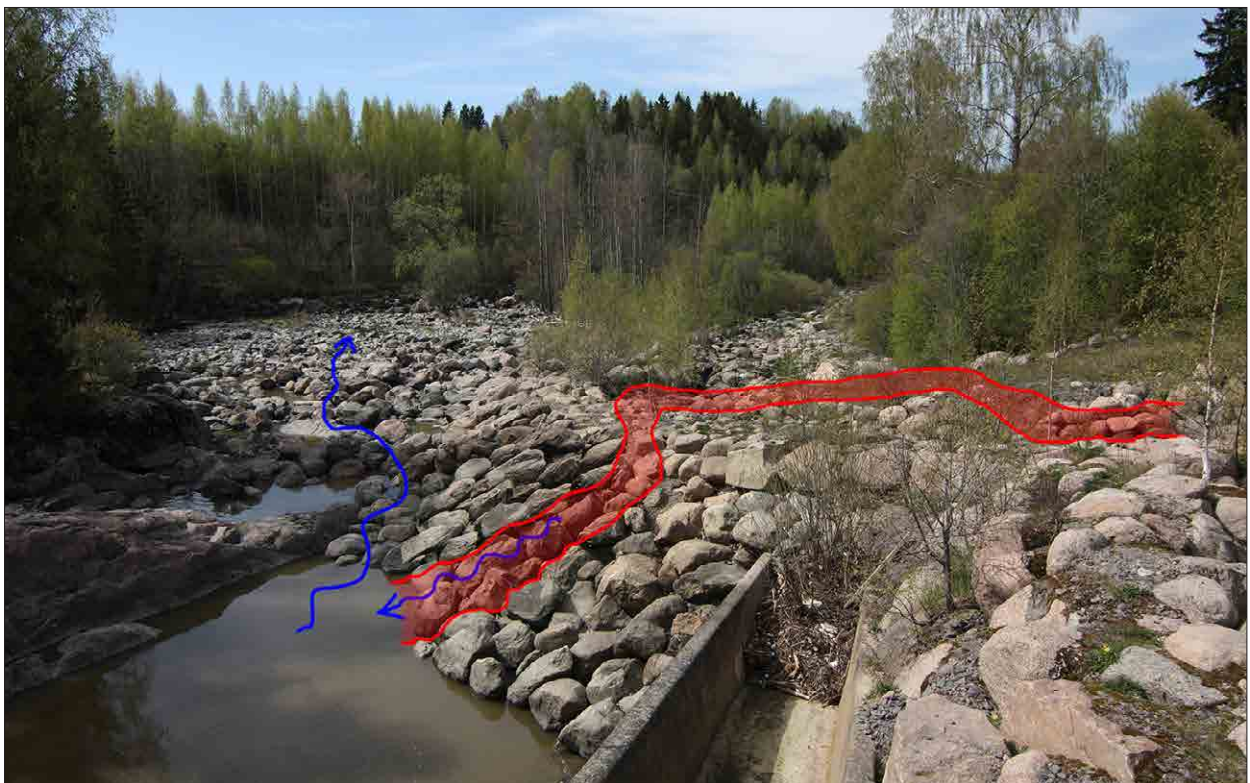
Muut korjaustarpeet kalatiessä

1. Strömsberginkosken alaosalla, voimalaitoksen turbiinivirran vieressä, tulee parantaa kosken huokutusvirtausta kaventamalla uomaa (kuva 2, kohta 2). Silloin kosken houkutusvirtaus paranee joen virtauksen ollessa pieni.
2. Kalatien yläosalla on kynnyks, joka estää kalan nousun pienellä virtaamalla. Kynnyks tulee kunnostaa tiiviimmäksi ja loivemmaksi (kuva 2, kohta 3).

Vaihtoehto 1

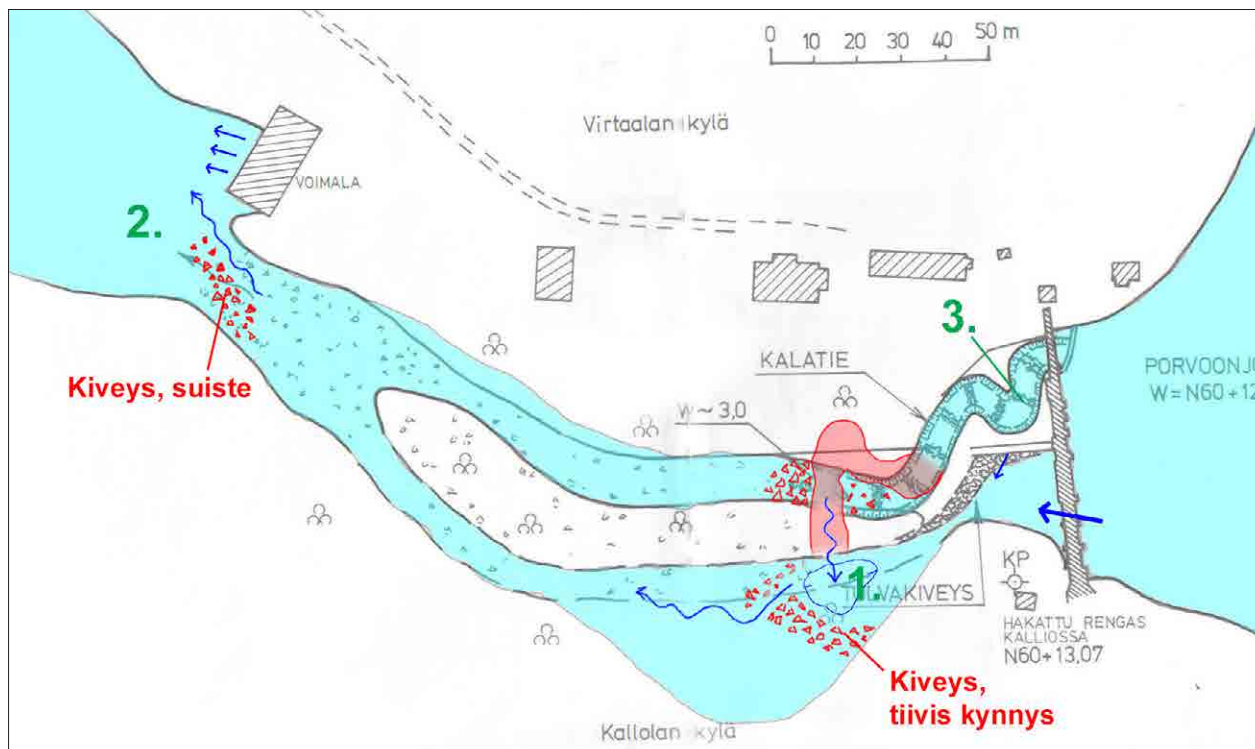
Kuva 2. Pohjapiirros Strömsberginkoskesta ja kalatiestä. Kuvaan on hahmoteltu uusi suuaukko kalatielle (kohta 1), paremmin kohdistettu houkutusvirtaus voimalaitoksen luona (kohta 2) ja korjausta vaativa kynns kalatiessä (kohta 3).

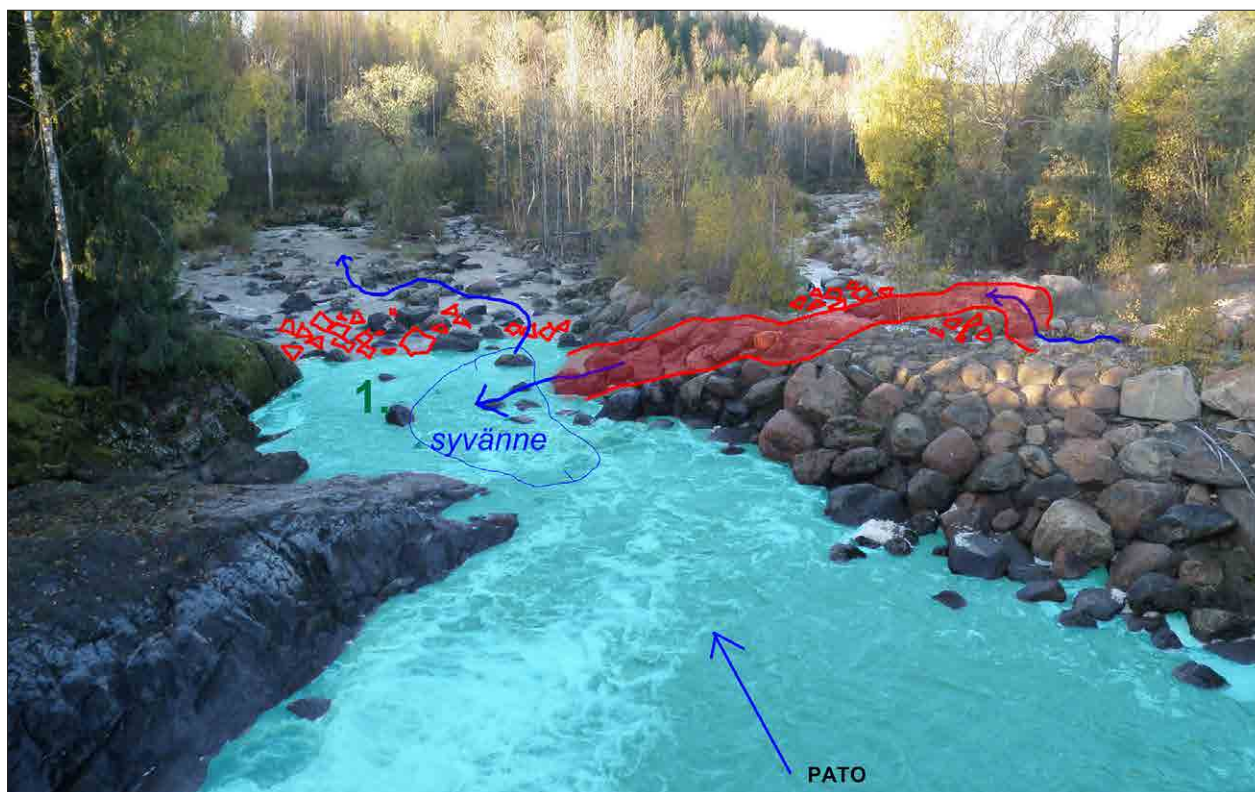
Kuva 3. Strömsbergin kalatien suu on tuotava mahdollisimman lähelle patoa, koska sinne vaelluskalat hakeutuvat. Kuvaan on hahmoteltu vaihtoehto 1:den mukainen uusi reitti kalatielle.

Vaihtoehto 2

Kuva 4. Mikäli kalatien suuta ei saada aivan padon alle korkean suojamuurin tai muun rakenteellisen syyn takia, voidaan kalatien suu viedä hieman etämmälle padosta (kohta 1). Tässä vaihtoehdossa tarvitaan kalatien alapuolelle veden pintaa nostava kynns.

Kuva 5. Jos kalatien suu joudutaan viemään kauemmaksi padosta kuvan mukaisesti, tulee koskeen rakentaa kynnyksen avulla nykyistä laajempi yhtenäinen allas (turkoosi väri), missä vaelluskaloilla on mahdollisuus liikkua ja löytää kalatien houkutusvirtaus erilaisilla vedenkorkeuksilla.

Liite 2.

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen esitys Porvoonjoen Strömsberginkosken kalastussääntöjen selkeyttämiseksi

Taustaa:

Strömsberginkoskella kalastetaan nykyisin paljon, koska alueella on siihen hyvät puitteet. Strömsberg on Porvoon seudulla ainoa kohde, joka tarjoaa hyvät puitteet koskikalastukselle. Strömsberginkoskella on tulentekopaikka, laituri, ulkokuusi ja pysäköintipaikka. Kalastuslain sekä ELY-keskuksen ja kalastusalueen päätösten mukaan kalastus on kuitenkin kielletty koskialueella. Kosken alapuolisella suvantoalueella kalastus on sallittu 1.12 – 31.7 välisenä aikana (kuva 6). Vesialueiden omistajilla ja kalastusalueella on mahdollisuus päättää kalastuksen järjestämisestä myös muulla tavoin.

Nykyinen tilanne on käytännössä hankala ja vaatisi selkeyttämistä kalojen, kalastajien, voimalaitosalueen asukkaiden ja kalastusvalvonnan suhteen.

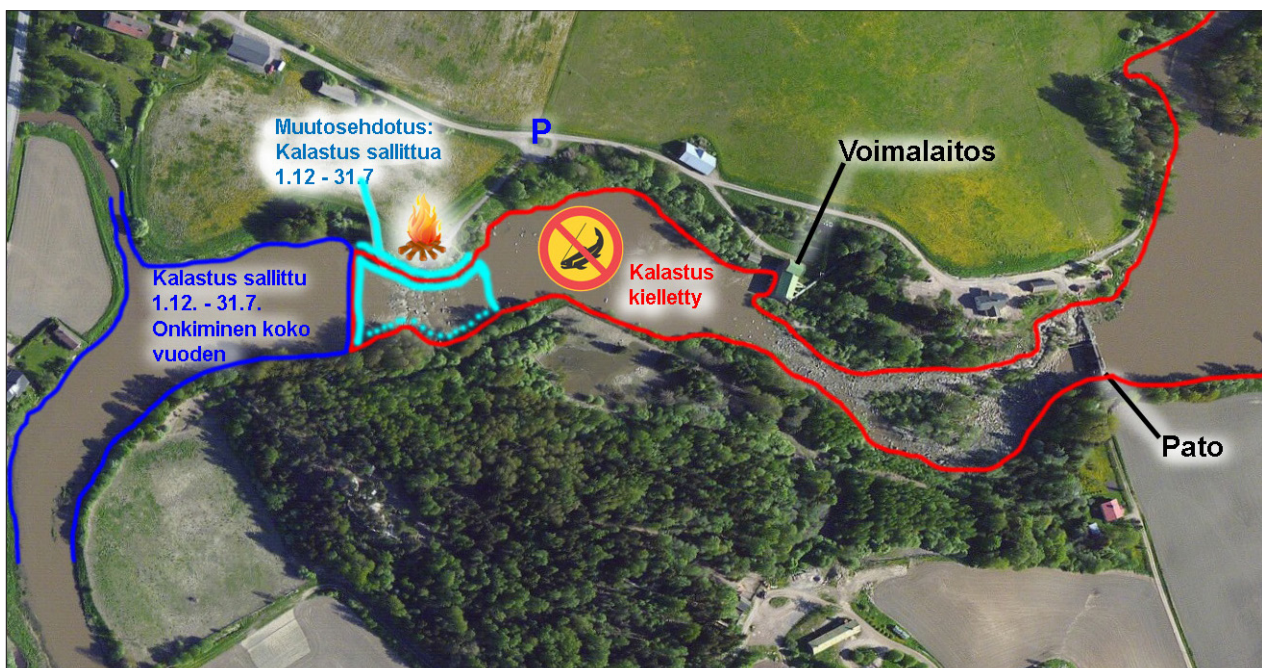
Virkistyskalastus Strömsberginkosken alaosalla ja kosken alapuolella voidaan sallia tietyin ehdoin ilman, että tavoitteet vaelluskalakantojen kehittämiseksi vaarantuvat. Kalastus voidaan myös järjestää yhtenäisenä erityislupa-alueena koko Porvoonjoen alaosalla.

Esitys:

- Onkiminen ja viehekalastus rannalta sallitaan tulentekopaikalta lähtien alavirtaan päin 1.12 – 31.7 välisenä aikana vesialueen omistajan luvalla (katso kuva 6).

Toimenpiteet:

- Vesialueen omistajat ja kalastusalue sopivat kalastuksen järjestämisestä. Säännöt vahvistetaan kalastusalueen toimesta ja tiedotetaan kalastusalueen valvojille.
- Säännöistä tiedotetaan sanomalehdissä ja internetissä (Jokitalkkarit, kalastusalue, kaupunki).
- Laaditaan lisäohjeita, kuten väkäsättömien koukkujen käyttö sekä kahlaus- ja/tai saalisrajoitukset.

Kuva 6. Porvoonjoen rauhoituspiirin mukaan kalastus on sallittua sinisellä viivalla rajatulla suvantoalueella 1.12-31.7 välisenä aikana. Esitämme, että sama kalastusoikeus laajennetaan koskemaan turkoosilla viivalla rajattua aluetta tulentekopaikan edustalla. Punainen viiva rajaa koskialueen, jossa kalastus on kielletty vuoden ympäri kalastuslain ja ELY-keskuksen lohi- ja siikapitoisuus päätöksen nojalla.